

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Juridische wetenschappen

**DE VERMOGENSRECHTELIJKE GEVOLGEN VOOR
ECHTGENOTEN BINNEN DE BEPERKTE GEMEENSCHAP
VAN GOEDEREN IN HET NIEUW BURGERLIJK WETBOEK
VAN SURINAME**

Thesis ter verkrijging van de graad van Bachelor of Laws (LLB)

Bacheloropleiding Rechten

Vanshika Ramai

Begeleider: Mr. Dr. M. Manohar

Paramaribo, oktober 2025

Voorwoord

Voor u ligt het eindresultaat van mijn thesis, waarin een rechtsvergelijkend onderzoek is verricht naar de overgang van de algehele gemeenschap van goederen onder het voormalige Surinaams Burgerlijk Wetboek naar een beperkte gemeenschap van goederen in het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek. De aanleiding voor deze thesis was het intreden van het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek op 1 mei 2025. Met deze thesis sluit ik mijn Bacheloropleiding Rechtswetenschappen af aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname.

Ik wil graag Mr. Dr. M. Manohar bedanken voor de deskundige begeleiding, waardevolle feedback en geduldige ondersteuning gedurende het schrijfproces van deze thesis. Daarnaast gaat mijn dank uit naar mijn ouders, voor hun onvoorwaardelijke steun, liefde en vertrouwen gedurende mijn gehele studie. Mijn moeder, Mr. Gaitrie Ramai-Badal wil ik in het bijzonder bedanken voor haar rol als mee-lezer van mijn thesis. Haar kritische blik en scherpe opmerkingen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze thesis. Mijn vader, Mr. Sarwan Ramai ben ik dankbaar voor zijn luisterend oor tijdens de vele toetsweken. Zijn bereidheid om naar mijn uitleg van uiteenlopende vakken te luisteren, hebben mij geholpen mijn gedachten te ordenen en mijn kennis te verdiepen. Ook mijn broers en zussen ben ik dankbaar voor hun luisterend oor en motiverende woorden in momenten van twijfel.

Ik wens de lezer veel leesplezier toe!

Paramaribo, oktober 2025

Vanshika Sheetal Ramai

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen

Inleiding	2
Hoofdstuk 1: Het wettelijk stelsel van gemeenschap van goederen volgens de oude en nieuwe wetgeving	6
1.1 Het rechtskarakter van de gemeenschap van goederen	6
1.1.1 De baten van de gemeenschap	6
1.1.1.1 Pensioenrechten	7
1.1.2 De schulden van de gemeenschap en privéschulden van echtgenoten	8
1.2 Aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden	10
1.2.1 Verhaal van gemeenschapsschulden	11
1.3 Aansprakelijkheid en verhaal van privéschulden	12
1.4 De inlichtingenplicht tussen echtgenoten met betrekking tot het bestuur van goederen	13
1.4.1 De bestuursregeling binnen de wettelijke gemeenschap van goederen	13
1.4.2 De beperkingen op de bestuursregeling	14
1.4.3 Bestuursovereenkomsten	16
1.4.4 Bestuursopdracht	17
1.5 Tussenconclusie	17
1.5.1 Wijzigingen in het NSBW	17
1.5.2 Ongewijzigd in het NSBW	19
Hoofdstuk 2: Rechten, verplichtingen en gezinsbeschermende maatregelen tussen echtgenoten volgens de oude en nieuwe wetgeving	21
2.1 Rechten en verplichtingen van echtgenoten	21
2.1.1 De verplichting tot verzorging en opvoeding van kinderen	21
2.1.2 De kosten van de huishouding	22
2.1.3 Draagplicht en fourneerplicht van echtgenoten	23
2.1.4 Aansprakelijkheid van echtgenoten voor huishoudelijke schulden	24

2.2 Gezinsbeschermende maatregelen	25
2.3 Tussenconclusie	29
2.3.1 Wijzigingen in het NSBW	29
2.3.2 Ongewijzigd in het NSBW	30
Hoofdstuk 3: De ontbinding van de gemeenschap volgens oude en nieuwe wetgeving	32
3.1 De ontbindingsgronden	32
3.1.1 De verdeling van de ontbonden gemeenschap	33
3.2 Uitbreiding aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden	33
3.2.1 Afstand van gemeenschap	34
3.3 Opheffing van de gemeenschap	34
3.4 Tussenconclusie	35
3.4.1 Wijzigingen in het NSBW	35
3.4.2 Ongewijzigd in het NSBW	36
Conclusie	38
Discussie	43
Aanbevelingen	44
Bronvermelding	45

Lijst met afkortingen

SBW	Surinaams Burgerlijk Wetboek (G.B. 1860 no. 4 S.B. 2004 no. 25)
NSBW	Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek (S.B. 2024 no. 164)
HR	Hoge Raad der Nederlanden
NJ	Nederlandse Jurisprudentie

Inleiding

Binnen het Surinaams huwelijksvermogensrecht spelen wettelijke bepalingen met betrekking tot het huwelijk een belangrijke rol. Het huwelijk is een door de wet geregelde duurzame levensverbintenis tussen twee personen, die vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten met zich meebrengt. Een huwelijk kan worden aangegaan onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen of onder huwelijkse voorwaarden.¹

Het Surinaams huwelijksvermogensrecht was vastgelegd in de titels vijf (5), zes (6) en zeven (7) van het eerste boek van het Surinaams Burgerlijk Wetboek (G.B. 1860 no. 4 S.B. 2004 no. 25). Titel 5 regelde de rechten en verplichtingen tussen echtgenoten, ongeacht het huwelijksgoederenregime dat tussen hen van toepassing is. Titel 6 regelde de algehele gemeenschap van goederen als wettelijk stelsel. Een belangrijk artikel van dit wettelijk stelsel is artikel 168 oud SBW dat luidt: “Vanaf het ogenblik van voltrekking van het huwelijk bestaat tussen de echtgenoten van rechtswege algehele gemeenschap van goederen, voor zover daarvan bij huwelijkse voorwaarden niet is afgeweken”. Conform deze wettelijke bepaling ontstond van rechtswege een algehele gemeenschap van goederen tussen echtgenoten vanaf het moment dat het huwelijk was voltrokken, tenzij de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden iets anders waren overeengekomen. Titel 7 regelde de huwelijkse voorwaarden, die staande het huwelijk of vóór het aangaan van het huwelijk konden worden gemaakt.²

Deze wettelijke bepalingen waren van toepassing op huwelijken gesloten vóór 1 mei 2025, waarbij het wettelijk stelsel, de algehele gemeenschap van goederen was. Tot de gemeenschap behoorden alle bestaande en toekomstige bezittingen en schulden van de echtgenoten vóór en tijdens het huwelijk. Verkregen schenkingen of erfenissen vielen eveneens in de gemeenschap, tenzij het expliciet was uitgesloten middels een uitsluitingsclausule.³

Met de inwerkingtreding van het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek per 1 mei 2025 heeft er binnen het huwelijksvermogensrecht een belangrijke wijziging plaatsgevonden, namelijk de overgang van het wettelijk stelsel van algehele gemeenschap van goederen naar een stelsel van beperkte gemeenschap van goederen.

¹ De Boer, 2024, p. 1

² Baal, 2018, p. 95

³ Baal, 2018, p. 111

Het stelsel van beperkte gemeenschap van goederen, is geregeld in de zevende titel van het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek NSBW (S.B. 2024 no. 164), waarbij artikel 1:94 lid 1 NSBW aangeeft dat: “Van het ogenblik van de voltrekking van het huwelijk bestaat tussen de echtgenoten van rechtswege een gemeenschap van goederen”. Dit wetsartikel geeft aan dat vanaf het moment van de voltrekking van het huwelijk, van rechtswege een beperkte gemeenschap van goederen tussen echtgenoten ontstaat, tenzij zij ingevolge artikel 1:93 NSBW bij huwelijkse voorwaarden iets anders zijn overeengekomen.

Dit wettelijk stelsel, namelijk de beperkte gemeenschap van goederen houdt in dat alle bezittingen en schulden van echtgenoten vóór het huwelijk privé blijven, tenzij er sprake zou zijn van een gemeenschappelijk goed of een gemeenschappelijke schuld. Verkrijgingen krachtens erfenis of schenkingen, alsmede daarmee verband houdende schulden vallen ook buiten de beperkte gemeenschap van goederen. De gemeenschap bevat slechts de bezittingen die zijn vergaard en schulden die zijn aangegaan gedurende het huwelijk.⁴

In deze thesis wordt onderzocht welke vermogensrechtelijke gevolgen het nieuw wettelijke stelsel van de beperkte gemeenschap van goederen met zich meebrengt voor echtgenoten, met inachtneming van de overgang van het eerdere stelsel van algehele gemeenschap van goederen.

Doelstelling

Het doel van deze thesis is om de lezer te informeren wat de gevolgen zijn van de overgang van het wettelijke stelsel van algehele gemeenschap van goederen naar beperkte gemeenschap van goederen in het Surinaams huwelijksvermogensrecht. Het onderzoek beoogt een bijdrage te leveren aan de bewustwording van (aanstaande) echtgenoten over de vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk onder het nieuw wettelijk stelsel. Er wordt dus specifiek aandacht besteed aan de gevolgen van het huwelijk voor (aanstaande) echtgenoten die geen huwelijkse voorwaarden hebben laten opstellen.

Methodologie

De methodologie van dit onderzoek bestaat uit een rechtsvergelijkende literatuurstudie van het huwelijksvermogensrecht zoals opgenomen in het Surinaams Burgerlijk Wetboek (SBW) en het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek (NSBW). Daarnaast steunt het onderzoek op analyse van relevante wetsartikelen en bestudering van bestaande jurisprudentie om de juridische implicaties van de wetwijziging per 1 mei 2025 te belichten.

⁴ Kraan et al., 2017, p. 23

Maatschappelijke relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is het informeren van de samenleving over de vermogensrechtelijke gevolgen voor (aanstaande) echtgenoten. De recente wetswijziging brengt met zich mee dat het van belang is dat burgers inzicht krijgen in de veranderingen binnen het huwelijksvermogensrecht en dat ze op de hoogte zijn van de juridische gevolgen voor bestaande en toekomstige huwelijken.

Wetenschappelijke relevantie

De overgang van het wettelijk stelsel van algehele gemeenschap van goederen naar beperkte gemeenschap van goederen, vormt een ingrijpende wijziging in het huwelijksvermogensrecht van Suriname. Beide stelsels vertegenwoordigen fundamenteel verschillende visies op het vermogen van (aanstaande) echtgenoten. Deze overgang roept belangrijke rechtsvragen op, in het bijzonder over de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten.

Uitgaande van het bovenstaande is de titel van deze thesis: De vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek van Suriname.

De **probleemstelling** die in dit onderzoek beantwoord zal worden, luidt als volgt: *Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen in tegenstelling tot de algehele gemeenschap van goederen in het huwelijksvermogensrecht van Suriname?*

Om de hoofdvraag te beantwoorden zullen de volgende **deelvragen** aan bod komen:

1. *Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de algehele gemeenschap van goederen, conform het voormalig BW?*
2. *Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen, conform het nieuw BW?*
3. *Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de beperkte gemeenschap van goederen in tegenstelling tot de algehele gemeenschap van goederen met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van echtgenoten?*

Opbouw van de thesis

De opbouw van deze thesis, die gebaseerd is op de drie eerder geformuleerde deelvragen, ziet er als volgt uit:

In hoofdstuk 1 wordt het wettelijke stelsel van gemeenschap van goederen uiteengezet zoals dat gold onder het oude stelsel en geldt onder het nieuwe stelsel. Aan de hand van de relevante wetsartikelen wordt ingegaan op de aard en de omvang van de gemeenschap, met bijzondere aandacht voor de baten, lasten, aansprakelijkheid en bestuursregelingen. Hoofdstuk 2 behandelt de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten die uit het huwelijk voortvloeien, ongeacht het gekozen huwelijksvermogensstelsel. Daarbij wordt ingegaan op de verplichting tot verzorging en opvoeding van kinderen, de kosten van de huishouding, de draagplicht en fourneerplicht, de hoofdelijke aansprakelijkheid voor huishoudelijke schulden en gezinsbeschermende maatregelen. In hoofdstuk 3 staat de ontbinding van de gemeenschap van goederen centraal. Dit hoofdstuk bespreekt de gronden voor ontbinding, de uitbreiding van de aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden, afstand van de gemeenschap en opheffing van de gemeenschap. Na elk hoofdstuk is een tussenconclusie opgenomen, waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de regelingen van het oude en nieuwe stelsel, waarbij de belangrijkste wijzigingen en ongewijzigde regelingen worden besproken.

Hoofdstuk 1: Het wettelijk stelsel van gemeenschap van goederen volgens de oude en nieuwe wetgeving

1.1 Het rechtskarakter van de gemeenschap van goederen

In het huwelijksvermogensrecht ontstaat er van rechtswege een gemeenschap van goederen tussen echtgenoten vanaf het moment van de huwelijksvoltrekking, tenzij bij huwelijkse voorwaarden hiervan wordt afgeweken. Zowel onder het oude als het nieuwe wettelijke stelsel geldt dit uitgangspunt, maar de inhoud en omvang van de gemeenschap verschillen aanzienlijk van elkaar.⁵

Oude wetgeving (artikel 168 oud SBW)

Bij huwelijken gesloten vóór 1 mei 2025 zonder huwelijkse voorwaarden, gold van rechtswege een algehele gemeenschap van goederen. Tot deze gemeenschap behoorden zowel de bezittingen en schulden van de echtgenoten die zij vóór het huwelijk bezaten als hetgeen zij gedurende het huwelijk verkregen. Hieronder vielen ook erfenissen en schenkingen, tenzij een uitsluitingsclausule was gemaakt door de erflater/schenker.

Nieuwe wetgeving (artikel 1:93 jo 1:94 lid 1 NSBW)

Voor huwelijken gesloten vanaf 1 mei 2025 zonder huwelijkse voorwaarden, geldt een beperkte gemeenschap van goederen. Hierbij blijven de bezittingen die elke echtgenoot vóór het huwelijk alleen bezat, alsmede alle verkrijgingen krachtens erfenis of schenking (en de daaraan verbonden schulden) buiten de gemeenschap. Goederen die bij het aangaan van het huwelijk reeds gezamenlijk eigendom zijn, evenals bestaande gemeenschappelijke schulden, vallen wel in de gemeenschap. Slechts de goederen en schulden die tijdens het huwelijk gezamenlijk worden verkregen of aangegaan vallen in de gemeenschap.⁶

1.1.1 De baten van de gemeenschap

Onder de baten van de gemeenschap worden de goederen bedoeld die tot het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten behoren. De omvang van deze baten verschilt afhankelijk van het toepasselijke huwelijksvermogensregime. Het gekozen stelsel bepaalt welke goederen tot de gemeenschap worden gerekend en welke daarbuiten blijven.⁷

⁵ Asser-De Boer, 2010, p. 249

⁶ Kraan et al., 2017, p. 63-64

⁷ Kolkman & Salomons, 2016, p. 191

Oude wetgeving

De huwelijksgemeenschap omvatte, wat haar baten betrof, krachtens artikel 169 lid 1 oud SBW alle tegenwoordige en toekomstige goederen van de echtgenoten. Deze hoofregel hield in dat zowel de goederen waarover de echtgenoten bij het aangaan van het huwelijk beschikten, als de goederen die zij gedurende het huwelijk verwierven, tot de huwelijksgemeenschap behoorden.⁸

Op deze hoofdregel, dat in beginsel alle goederen van de echtgenoten in de huwelijksgemeenschap vielen, kende de wet echter twee uitzonderingen. Ten eerste kon een erflater of schenker bepalen dat hetgeen krachtens erfrecht of schenking werd verkregen buiten de huwelijksgemeenschap beef. De bepaling in artikel 169 lid 1 oud SBW werd in de praktijk aangeduid als een uitsluitingsclausule. Dit had tot gevolg dat de begunstigde echtgenoot naast zijn aandeel in de huwelijksgemeenschap tevens een privévermogen behoudde. Ten tweede was in artikel 169 lid 3 oud SBW, de verknochtheidsregel vastgelegd. Deze regel hield in dat goederen die op bijzondere wijze aan één der echtgenoten waren verknocht, slechts tot de huwelijksgemeenschap behoorden voor zover de verknochtheid zich daartegen niet verzette.⁹ De Hoge Raad heeft in ECLI:NL:HR:2012:BY0957, rov. 3.5.3 geoordeeld, dat de vraag of sprake is van verknochtheid, afhankelijk is van de omstandigheden van het geval, in het bijzonder van de aard van het goed of de schuld, zoals mede wordt bepaald door de heersende maatschappelijke opvattingen.¹⁰

1.1.1.1 Pensioenrechten

Het recht op ouderdomspensioen oftewel weduwenpensioen betreft aanspraken die een werknemer tijdens zijn dienstverband opbouwt bij zijn werkgever of bij een pensioenfonds. Aanvankelijk oordeelde de Hoge Raad in zijn arrest van 7 oktober 1959, BNB, 1959, 355 dat het pensioenrecht zodanig nauw aan de persoon van de rechthebbende was verbonden, dat het niet in de huwelijksgemeenschap viel en ook niet bij wijze van verrekening daarin kon worden betrokken. De Hoge Raad kwalificeerde het pensioenrecht destijds als een verknocht goed, waardoor het volledig buiten de huwelijksgemeenschap bleef. Kennelijk ging de Hoge Raad er daarbij vanuit dat het pensioen uitsluitend diende ter voorziening in het levensonderhoud van de pensioengerechtigde zelf.¹¹

⁸ Baal, 2018, p. 110

⁹ Kraan & Marck, 2011, p. 30

¹⁰ ECLI:NL:HR:2012:BY0957

¹¹ HR 7 oktober 1959, BNB, 1959, 355

De Hoge Raad heeft deze zienswijze herzien in het bekende Boon/Van Loon arrest (HR 27 november 1981, NJ 1982, 503). In het Boon/Van Loon arrest kwalificeert de Hoge Raad het pensioenrecht als een voorwaardelijk vorderingsrecht, dat in beginsel tot de huwelijksgemeenschap behoort, voor zover de verknochtheid zich daartegen niet verzet. Daarbij wordt geoordeeld dat de verknochtheid niet uitsluitend ziet op de pensioengerechtigde echtgenoot, maar beide echtgenoten betreft. De Hoge Raad benadrukt dat het pensioenrecht is bedoeld om te voorzien in de gezamenlijke behoeften van de echtgenoten en dat de opbouw van het pensioen kan worden beschouwd als resultaat van hun gezamenlijke inspanningen. Op basis van deze overwegingen concludeert de Hoge Raad dat bij ontbinding van de huwelijksgemeenschap door echtscheiding het pensioenrecht in beginsel dient te worden verrekend. Bij ontbinding van het huwelijk door overlijden van de niet-pensioengerechtigde echtgenoot blijft een verrekening echter achterwege.¹²

Nieuwe wetgeving

Ingevolge artikel 1:94 lid 2 NSBW omvat de gemeenschap de goederen die aan de echtgenoten reeds vóór de aanvang van de gemeenschap gezamenlijk toebehoorden, alsmede alle overige goederen die vanaf de aanvang van de gemeenschap tot aan haar ontbinding door ieder van de echtgenoten afzonderlijk, dan wel door hen gezamenlijk zijn verkregen.¹³

De wetgever heeft in artikel 1:94 lid 2 NSBW bepaald dat bepaalde goederen niet tot de gemeenschap behoren. Zo zijn uitgesloten van de gemeenschap, de goederen die zijn verkregen krachtens erfopvolging bij versterf, bij uiterste wilsbeschikking, lastbevoordeling of schenking. Daarnaast vallen pensioenrechten waarop de Wet Algemeen Pensioen 2014 van toepassing is, alsmede de daaraan gerelateerde aanspraken op nabestaandenpensioen ook niet in de gemeenschap. Voorts worden eveneens uitgesloten de rechten tot het vestigen van vruchtgebruik als bedoeld in de artikelen 29 en 30 NSBW van boek 4, het vruchtgebruik dat op grond van deze bepalingen is gevestigd alsmede hetgeen wordt verkregen ingevolge de artikelen 34, 35, 36, 38 NSBW van boek 4 en artikel 126 lid 2 NSBW van boek 4.

1.1.2 De schulden van de gemeenschap en privéschulden van echtgenoten

Naast de baten omvat de huwelijksgemeenschap ook bepaalde verplichtingen, oftewel lasten. Onder lasten van de gemeenschap worden de schulden van de gemeenschap verstaan. De vraag

¹² HR 27 november 1981, NJ 1982, 503

¹³ Van Mourik & Schols, 2017, p. 71

welke schulden tot de gemeenschap behoren, is van groot belang voor de vermogensrechtelijke positie van de echtgenoten.¹⁴

Oude wetgeving

Ingevolge artikel 169 lid 2 oud SBW vielen alle schulden van echtgenoten, zowel de schulden die bestonden vóór het ontstaan van de algehele gemeenschap van goederen, als de schulden die tijdens het huwelijk waren ontstaan, in beginsel in de huwelijksgemeenschap.

De wet maakte hierop echter twee uitzonderingen. Op grond van artikel 169 lid 2 oud SBW vielen schulden niet in de huwelijksgemeenschap, indien zij betrekking hadden op goederen die door een uitsluitingsclausule tot het privévermogen behoorden. De tweede uitzondering betrof schulden die op bijzondere wijze aan een echtgenoot waren verknocht. Artikel 169 lid 3 oud SBW bepaalde dat dergelijke schulden slechts in de huwelijksgemeenschap vielen voor zover de verknochtheid zich daartegen niet verzette. In zoverre kwalificeerden dergelijke schulden als privéschulden.¹⁵

Nieuwe wetgeving

Artikel 1:94 lid 7 NSBW bepaalt, dat de gemeenschap, wat haar lasten betreft, alle vóór het bestaan van de gemeenschap ontstane gemeenschappelijke schulden, evenals alle schulden betreffende goederen die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten gezamenlijk toebehoorden. Daarnaast vallen ook alle tijdens het bestaan van de gemeenschap ontstane schulden van ieder van de echtgenoten, onder de gemeenschap.

De wet maakt hierop enkele uitzonderingen. Op grond van artikel 1:94 lid 7 NSBW is bepaald dat bepaalde lasten niet tot de gemeenschap behoren. Het betreft in de eerste plaats schulden die verband houden met goederen die van die gemeenschap zijn uitgezonderd. Daarnaast vallen ook schulden die voortvloeien uit een nalatenschap waartoe één van de echtgenoten gerechtigd is, buiten de gemeenschap. Ten slotte worden eveneens uitgesloten de schulden die voortkomen uit één van de echtgenoten gedane giften, gemaakte bedingen en aangegane omzettingen als bedoeld in artikel 126 lid 1 en lid 2 onder a en c NSBW van Boek 4.¹⁶ Artikel 4:126 lid 1 NSBW bepaalt dat een schenking of andere gift, voor zover deze bedoeld is om pas na het overlijden van de schenker of geveer te worden uitgevoerd, voor de toepassing van het erfrecht wordt aangemerkt als een legaat ten laste van de gezamenlijke erfgenamen. Tenzij anders is bepaald,

¹⁴ Asser-De Boer, 2010, p. 274

¹⁵ Baal, 2018, p. 112

¹⁶ Van Mourik & Schols, 2017, p. 72

komt een dergelijke schenking als laatste voor vermindering in aanmerking. Indien de schenking of gift tot aan het overlijden van de geveer herroepbaar is, geldt deze uitzondering echter niet.

In het verlengde hiervan bepaald artikel 4:126 lid 2 NSBW dat lid 1 van overeenkomstige toepassing is op onder meer:

- Sub a: een beding waarbij een goed van een der partijen onder opschortende voorwaarde of tijdsbepaling zonder redelijke tegenprestatie aan een ander overgaat of kan overgaan bij overlijden van de oorspronkelijke eigenaar. Het feit dat het beding wederkerig is, geldt hierbij niet als tegenprestatie;
- Sub c: een omzetting van een natuurlijke verbintenis in een rechtens afdwingbare verbintenis, voor zover de nakoming eerst na het overlijden van de schuldenaar is bedoeld en deze verbintenis niet reeds diens leven is nagekomen.

Krachtens artikel 1:94 lid 5 NSBW geldt dat schulden die op bijzondere wijze aan één van de echtgenoten zijn verknocht, slechts tot de wettelijke gemeenschap van goederen behoren voor zover de aard van die verknochtheid zich daar niet tegen verzet. Voorts bepaalt artikel 1:94 lid 2 sub b NSBW dat pensioenrechten waarop de Wet Algemeen Pensioen 2014 bij scheiding van toepassing is, niet in de wettelijke gemeenschap van goederen vallen. Deze pensioenrechten blijven behoren tot het privévermogen van de echtgenoot die het heeft opgebouwd. In aansluiting daarop volgt uit artikel 1:94 lid 7 NSBW dat ook de verplichting tot betaling van premies die verband houden met deze pensioenrechten als een privé-schuld dient te worden aangemerkt. Uit de uitzonderingen blijkt dat schulden die niet in de gemeenschap vallen, worden aangemerkt als privéschulden van de desbetreffende echtgenoot.¹⁷

1.2 Aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden

Binnen het huwelijksvermogensrecht speelt de vraag naar de aansprakelijkheid voor schulden een centrale rol, in het bijzonder wanneer de echtgenoten zijn gehuwd in een wettelijke gemeenschap van goederen. De kwalificatie van een schuld als gemeenschapsschuld heeft ingrijpende gevolgen voor zowel het gemeenschappelijk vermogen als het privévermogen van de echtgenoten.¹⁸

¹⁷ Kraan et al., 2017, p. 115

¹⁸ Kolkman & Salomons, 2016, p. 112

Oude en nieuwe wetgeving

Het vallen van schulden in de huwelijksgemeenschap betekent niet dat beide echtgenoten voor de schuld aansprakelijk zijn. In beginsel is alleen de echtgenoot die de schuld is aangegaan aansprakelijk. De andere echtgenoot moet de schuld wel voor de helft dragen. Hoofdelijke aansprakelijkheid kan wel voortvloeien uit een overeenkomst met de schuldeiser of uit de wet, zoals de hoofdelijke aansprakelijkheid voor huishoudelijke schulden zowel op grond van artikel 160 lid 1 oud SBW als artikel 1:85 NSBW.¹⁹

1.2.1 Verhaal van gemeenschapsschulden

Binnen het huwelijksvermogensrecht neemt het leerstuk van verhaal een centrale positie in, met name wanneer er sprake is van een wettelijke gemeenschap van goederen. In dat kader rijst de vraag op welk vermogen schuldeisers zich kunnen verhalen wanneer een schuld als gemeenschapsschuld wordt aangemerkt. Deze vraag raakt direct aan de vermogensrechtelijke positie van beide echtgenoten en aan de bescherming van hun respectieve privévermogens.

Oude wetgeving

Wat betreft het verhaal van gemeenschapsschulden gold op grond van artikel 170 lid 1 oud SBW dat een gemeenschapsschuld kon worden verhaald op het gemeenschappelijk vermogen en op het privévermogen van de echtgenoot die de schuld was aangegaan. Beide echtgenoten droegen de lasten van deze schulden ieder voor de helft. Artikel 170 lid 2 oud SBW bepaalde dat een echtgenoot die een gemeenschapsschuld uit het privévermogen betaalde, het betaalde kon verhalen op de gemeenschap. Dit gaf aanleiding tot een vergoedingsrecht.²⁰

Nieuwe wetgeving

Het gemeenschappelijk karakter van een schuld brengt op grond van artikel 1:96 lid 1 NSBW met zich mee dat deze schuld in beginsel verhaald kan worden op de goederen die tot de gemeenschap behoren. Daarnaast blijft ook het privévermogen van de echtgenoot die de betreffende gemeenschapsschuld is aangegaan, vatbaar voor de schuldeiser.

Evenwel voorziet artikel 1:96 lid 2 NSBW in een belangrijke beschermingsbepaling ten aanzien van het privévermogen van deze echtgenoot. Indien een schuldeiser verhaal wenst te nemen op het privévermogen van de echtgenoot die de schuld is aangegaan, heeft deze echtgenoot het

¹⁹ Baal, 2018, p. 112

²⁰ Baal, 2018, p. 112

recht om in de plaats daarvan goederen aan te wijzen die tot de gemeenschap behoren. De schuldeiser dient zich in dat geval eerst op de aangewezen gemeenschapsgoederen te verhalen, alvorens het privévermogen mag worden aangesproken.

Voorts bepaalt artikel 1:96 lid 4 NSBW dat, indien een gemeenschapsschuld uit het privévermogen van een echtgenoot wordt voldaan, deze echtgenoot een vergoedingsrecht verkrijgt jegens de gemeenschap.²¹

Stel dat een echtgenote een erfenis van €150.000 ontvangt en besluit om dit bedrag over te maken naar de gemeenschappelijke bankrekeningen, die onderdeel zijn van de huwelijksgemeenschap. Het geld wordt vervolgens gebruikt voor dagelijkse uitgaven of huishoudelijke kosten. In zo'n situatie kan in beginsel worden aangenomen dat de echtgenote een vergoedingsrecht jegens de gemeenschap verkrijgt (ECLI: NL:HR:2019:504, rov. 3.3.4).²² Echter kan dit vergoedingsrecht worden beperkt door haar wettelijke draagplicht met betrekking tot de kosten van de huishouding, zoals neergelegd in artikel 1:84 lid 2 NSBW (ECLI: NL:HR:2023:96, rov. 3.1.4).²³

1.3 Aansprakelijkheid en verhaal van privéschulden

Een echtgenoot kan ook privéschulden hebben, bijvoorbeeld door de werking van een uitsluitingsclausule of de verknochtheidsregel. Voor deze schulden is uitsluitend de echtgenoot die de schuld is aangegaan of op wie de schuld bijvoorbeeld krachtens erfrecht is overgegaan aansprakelijk.

Oude wetgeving

Op grond van artikel 171 lid 1 oud SBW kon de schuldeiser van een privé-schuld zich verhalen op het privévermogen van de betreffende echtgenoot en op het gemeenschappelijk vermogen. De draagplicht rustte echter geheel bij de echtgenoot die de schuld was aangegaan. Indien een privéschuld uit het gemeenschappelijk vermogen werd voldaan, ontstond ingevolge artikel 171 lid 2 oud SBW een vergoedingsrecht ten laste van het privévermogen en ten laste van de gemeenschap.²⁴

²¹ Kraan et al., 2017, p. 119

²² ECLI: NL:HR:2019:504

²³ ECLI: NL:HR:2023:96

²⁴ Kraan & Marck, 2011, p. 39-40

Nieuwe wetgeving

Op grond van artikel 1:96 lid 3 NSBW is het verhaal op goederen van een gemeenschap voor een schuld die niet tot de gemeenschap behoort, beperkt. Een schuldeiser van een privéschuld van een echtgenoot kan zich in dat geval slechts verhalen op het aandeel van zijn schuldenaar in het gemeenschappelijk goed. Dit betekent dat het verhaal beperkt blijft tot de helft van de opbrengst uit het uitgewonnen goed. Indien een privéschuld wordt verhaald op een goed dat tot de gemeenschap behoort, ontstaat ingevolge artikel 1:96 lid 5 NSBW een vergoedingsplicht van de schuldenaar jegens de gemeenschap.²⁵

1.4 De inlichtingenplicht tussen echtgenoten met betrekking tot het bestuur van goederen

Binnen het huwelijksvermogensrecht bestaat tussen echtgenoten een wederzijdse verplichting tot openheid en verantwoording ten aanzien van het gevoerde bestuur over hun vermogensbestanddelen. Deze inlichtingenplicht is van wezenlijk belang voor het onderlinge vertrouwen en het evenwicht binnen het huwelijk. Door middel van deze verplichting wordt beoogd te voorkomen dat een echtgenoot wordt buitengesloten van informatie over vermogensrechtelijke aangelegenheden die ook hem of haar kunnen raken.²⁶

Oude en nieuwe wetgeving

Zowel artikel 174 oud SBW als artikel 1:83 NSBW leggen deze inlichtingenplicht vast. Op grond van deze bepalingen is iedere echtgenoot gehouden, om, desgevraagd, aan de andere echtgenoot inlichtingen te verschaffen over het door hem gevoerde bestuur, alsmede over de stand van goederen en schulden.²⁷

1.4.1 De bestuursregeling binnen de wettelijke gemeenschap van goederen

Voor elk huwelijksgoederenregime gelden specifieke regels met betrekking tot de bestuursbevoegdheden van echtgenoten. Onder bestuur wordt verstaan, de bevoegdheid om met betrekking tot een goed beheers- en beschikkingshandelingen te verrichten.²⁸

²⁵ Kraan et al., 2017, p. 120

²⁶ Asser-De Boer, 2010, p. 185

²⁷ Baal, 2018, p. 115

²⁸ Baal, 2018, p. 107

Oude wetgeving en nieuwe wetgeving

Zowel artikel 169 lid 1 oud SBW als artikel 1:97 lid 1 NSBW bepalen dat ten aanzien van privégoederen als hoofdregel geldt dat iedere echtgenoot zelfstandig bevoegd is tot het bestuur over zijn of haar eigen privévermogen. Privégoederen zijn goederen die op naam van één van de echtgenoten staan, alsmede goederen die door een echtgenoot zijn verkregen krachtens erfrecht of schenking. Deze goederen vallen op grond van artikel 169 oud lid 1 SBW en 1:97 lid 1 onder het bestuur van de betreffende echtgenoot. Dit houdt in dat uitsluitend deze echtgenoot bevoegd is tot het verrichten van beheers- en beschikkingshandelingen met betrekking tot deze goederen.

Zowel artikel 172 lid 1 oud SBW als artikel 1:97 lid 1 NSBW geven aan dat als uitgangspunt geldt dat ieder van de echtgenoten bevoegd is tot het bestuur over de goederen van de gemeenschap. Deze bestuursbevoegdheid wordt in beginsel slechts beperkt indien de echtgenoten hierover afwijkende afspraken hebben gemaakt in huwelijkse voorwaarden of indien de rechter ingevolge artikel 165 oud SBW of artikel 1:91 lid 1 NSBW anders heeft bepaald. De omvang van de gemeenschap vormt de basis voor de vraag over welke goederen echtgenoten bestuursbevoegdheid kunnen uitoefenen.²⁹

1.4.2 De beperkingen op de bestuursregeling

Hoewel het bestuur over goederen in beginsel toekomt aan beide echtgenoten gezamenlijk of aan één van hen afzonderlijk, kent de wet belangrijke beperkingen op deze bestuursbevoegdheid. Deze beperkingen dienen ter bescherming van het gemeenschappelijk vermogen, de belangen van de andere echtgenoot, en in sommige gevallen ook van derden.³⁰

Oude wetgeving

Op de bestuursregelingen bestonden uitzonderingen die waren opgenomen in artikel 172 lid 2 jo artikel 172 lid 3 oud SBW.

Artikel 172 lid 2 oud SBW bepaalde dat voor de daarin genoemde handelingen de medewerking van de andere echtgenoot vereist was. Deze regeling strekte ertoe de belangen van de andere echtgenoot te beschermen. Medewerking was vereist voor:

²⁹ Kraan et al., 2017, p. 136

³⁰ Kolkman & Salomons, 2016, p. 235

- a. vervreemding of bezwaring van zaken die tot het beroep of bedrijf van de andere echtgenoot behoren;
- b. vervreemding of bezwaring van vorderingen en aandelen, die niet aan toonder luiden en van rechten op voortbrengselen van de geest, een en ander voor zover die goederen van de zijde van de andere echtgenoot in de gemeenschap zijn gevallen of diens naam zijn gesteld;
- c. verwerping van een aan de andere echtgenoot opgekomen nalatenschap of legaat of afstand van een van zijn zijde opgekomen aandeel in een huwelijksgemeenschap;
- d. aantasting van makingen of schenkingen, wanneer zij aan het wettelijk erfdeel van de andere echtgenoot te kort doen;
- e. verdeling van een boedel waarvan een aandeel aan de andere echtgenoot is opgekomen;
- f. gelden door de andere echtgenoot bij een bank of giro-instelling geplaatst.

Artikel 172 lid 3 oud SBW bepaalde dat voor de vervreemding en bezwaring van registergoederen in beginsel altijd de medewerking van beide echtgenoten vereist was. Een uitzondering hierop was, dat indien het registergoed tot het beroep of bedrijf van de betreffende echtgenoot behoorde en de handeling plaatsvond in de normale uitoefening daarvan.

Wanneer het registergoed de echtelijke woning betrof waarin de echtgenoten gezamenlijk woonden of die door één van hen alleen werd bewoond, gold dat zowel artikel 163 lid 1 sub a oud SBW als artikel 172 lid 3 oud SBW van toepassing waren. Dit betekende dat voor het aangaan van de overeenkomst in de obligatoire fase de toestemming van de andere echtgenoot vereist was, terwijl voor de levering in de zakelijke fase de medewerking van beide echtgenoten noodzakelijk was.³¹

Nieuwe wetgeving

Op de in artikel 1:97 lid 1 NSBW neergelegde wettelijke bestuursregeling kunnen uitzonderingen worden gemaakt in de navolgende gevallen:

- indien de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarde uitdrukkelijk een afwijkende bestuursregeling zijn overeengekomen, zoals toegestaan op grond van artikel 1:93 NSBW (de zogenoemde bestuursovereenkomst);

³¹ Baal, 2018, p. 115-120

- indien de rechter, met toepassing van artikel 1:91 lid 1 NSBW, een afwijkende regeling heeft vastgesteld;
- indien een goed dat tot de gemeenschap behoort, met toestemming van de echtgenoot onder wiens bestuur dat goed (alleen of gezamenlijk) valt, dienstbaar wordt gesteld aan het beroep of bedrijf van de andere echtgenoot, dan komt het bestuur over dat goed voor zover het gaat om handelingen die behoren tot de normale uitoefening van dat beroep of bedrijf, uitsluitend toe aan de laatstgenoemde echtgenoot (artikel 1:97 lid 2 NSBW).³²

1.4.3 Bestuursovereenkomsten

Echtgenoten kunnen in onderlinge overeenstemming afwijkende regelingen treffen met betrekking tot het bestuur over de goederen die tot de algehele of beperkte gemeenschap van goederen behoren. Daarbij kan voor de volgende regelingen gekozen worden:

1. Privatieve bestuursovereenkomst

Echtgenoten kunnen overeenkomen dat één van hen, met uitsluiting van de ander, uitsluitend bevoegd zal zijn tot het voeren van bestuur over alle gemeenschapsgoederen. Indien het betreft goederen waarop van rechtswege slechts één echtgenoot bestuursbevoegdheid zou hebben, zoals goederen verkregen krachtens erfenis of gift, dan doet deze echtgenoot door de overeenkomst afstand van zijn exclusieve bestuursbevoegdheid. Deze regeling wordt aangeduid als een privatieve bestuursovereenkomst, dan wel een overdracht van bestuursbevoegdheid.

2. Cumulatieve bestuursovereenkomst

Echtgenoten kunnen bepalen dat zij slechts gezamenlijk bevoegd zullen zijn om het bestuur over de gemeenschap uit te oefenen. Deze regeling, doorgaans aangeduid als een cumulatieve bestuursovereenkomst, impliceert een beperking van de bestuursbevoegdheid ten aanzien van de goederen op naam en goederen verkregen krachtens erfrecht of gift.

3. Alternatieve bestuursovereenkomst

Echtgenoten kunnen overeenkomen dat, naast de van rechtswege bestuur bevoegde echtgenoot, ook de andere echtgenoot zelfstandig bevoegd zal zijn tot het verrichten van bestuursdaden met betrekking tot alle goederen van de gemeenschap. Deze alternatieve bestuursovereenkomst kan onder de huidige wettelijke regeling slechts betrekking hebben op goederen die van rechtswege onder het bestuur van één echtgenoot vallen

³² Kraan et al., 2017, p. 140

(zoals goederen op naam of verkregen krachtens erfrecht). Deze overeenkomst vertoont gelijkenis met de verlening van een volmacht, maar verschilt daar juridisch wezenlijk van. De echtgenoot die handelt krachtens een bestuursovereenkomst treedt namelijk op in eigen naam en verbindt zichzelf, terwijl degene die handelt op basis van volmacht, optreedt namens de volmachtgever en rechtsgevolgen ten behoeve van de volmachtgever tot stand brengt.³³

1.4.4 Bestuursopdracht

Indien een echtgenoot door afwezigheid of een andere oorzaak tijdelijk of blijvend verhinderd is om het bestuur over zijn privégoederen te voeren, of indien sprake is van een ernstig tekortschieten in het bestuur van de gemeenschapsgoederen, biedt de wet een voorziening.

Oude en nieuwe wetgeving

Zowel artikel 165 oud SBW als artikel 1:91 lid 1 NSBW bepaalt dat de kantonrechter op verzoek van de andere echtgenoot het bestuur over de betreffende goederen of een deel daarvan met uitsluiting van de eerstgenoemde echtgenoot opdragen. Bovendien wordt bepaald dat de rechter bij het toekennen van het bestuur nadere regels kan strekken omtrent de wijze van bestuur en vertegenwoordiging. Daarnaast is het ook vereist dat beide echtgenoten, en eventueel aangestelde vertegenwoordigers, werden gehoord of geroepen alvorens een beslissing door de kantonrechter wordt genomen.³⁴

1.5 Tussenconclusie

Het nieuwe Surinaamse huwelijksvermogensrecht, dat van toepassing is op huwelijken gesloten vanaf 1 mei 2025, brengt aanzienlijke wijzigingen met zich mee ten opzichte van het oude stelsel. Tegelijkertijd zijn enkele regelingen van het huwelijksvermogensrecht hetzelfde gebleven.

1.5.1 Wijzigingen in het NSBW

1. Het rechtskarakter van de gemeenschap van goederen

Onder het oude stelsel gold van rechtswege een algehele gemeenschap van goederen. In het nieuwe stelsel geldt van rechtswege een beperkte gemeenschap van goederen.

³³ Kraan et al., 2017, p. 140

³⁴ Baal, 2018, p. 108

Kraan et al., 2017, p. 136

Alleen wat tijdens het huwelijk gezamenlijk is verkregen of reeds vóór het huwelijks gezamenlijk eigendom was, valt in de gemeenschap.

2. De regeling betreffende erfenissen en schenkingen

In het oude stelsel vielen erfenissen en schenkingen in de gemeenschap, tenzij een uitsluitingsclausule was opgenomen. Onder het nieuwe stelsel blijven erfenissen en schenkingen standaard buiten de gemeenschap.

3. De baten van de gemeenschap

Het nieuwe stelsel sluit naast erfenissen en schenkingen ook andere vermogensbestanddelen uit van de gemeenschap, zoals pensioenrechten waarop de Wet Algemeen Pensioen 2014 van toepassing is, rechten van vruchtgebruik, en andere verkrijgingen uit boek 4 NSW. De goederen behoren niet tot de gemeenschap, hetgeen de kring van het privévermogen vergroot ten opzichte van het oude stelsel.

4. De schulden van de gemeenschap

In het oude stelsel was de schuldenregeling relatief beknopt geregeld. Het nieuwe stelsel bevat daarentegen een meer gedetailleerde uitwerking van de gemeenschapsschulden. Daarnaast sluit het nieuwe stelsel meerdere categorieën uit van de gemeenschap en is het niet beperkt tot de uitsluitingsclausules en de verknochtheidsregel.

5. Verhaal van gemeenschapsschulden

De echtgenoot die een gemeenschapsschuld is aangegaan, heeft het recht om gemeenschapsgoederen aan te wijzen waarop de schuldeiser zich eerst dient te verhalen. Pas wanneer verhaal hierop niet mogelijk is, mag het privévermogen worden aangesproken. Deze regeling biedt bescherming aan het privévermogen van de schuldenaar en ontbrak in het oude stelsel.

6. Aansprakelijkheid en verhaal privéschulden

Onder het oude stelsel kon een schuldeiser zich verhalen op het gehele gemeenschappelijk vermogen. Het nieuwe stelsel heeft deze mogelijkheid aanzienlijk beperkt. In het nieuwe stelsel kan de schuldeiser zich slechts verhalen op het aandeel van de schuldenaar in het gemeenschappelijk goed. In de praktijk betekent dit dat slechts de helft van de waarde van het gemeenschapsgoed voor verhaal vatbaar is, hetgeen de positie van de andere echtgenoot beschermt. Volgens het oude stelsel ontstond een vergoedingsrecht ten laste van zowel het privévermogen als de gemeenschap, indien een privéschuld wordt voldaan uit het gemeenschapsgoed. In het nieuwe stelsel ontstaat daarentegen een vergoedingsplicht van de schuldenaar jegens de gemeenschap.

7. De bestuursregeling

In het nieuwe stelsel is de bestuursregeling uitdrukkelijk gekoppeld aan de beperkte gemeenschap van goederen. De reikwijdte van de bestuursbevoegdheid wordt hierdoor rechtstreeks beïnvloed door de omvang van de gemeenschap. Onder het oude stelsel was dit minder relevant, aangezien de gemeenschap in beginsel geheel was.

8. De beperkingen op de bestuursregeling

In het oude stelsel gold dat voor de vervreemding en bezwaring van registergoederen in beginsel de medewerking van beide echtgenoten vereist was, met als uitzondering dat bij goederen die tot het beroep of bedrijf van een echtgenoot behoorden deze handelingen zelfstandig konden worden verricht in de normale uitoefening daarvan. In het nieuw stelsel is deze uitzondering anders vormgegeven, indien een gemeenschapsgoed met toestemming van de bestuursbevoegde echtgenoot dienstbaar wordt gesteld aan het beroep of bedrijf van de andere echtgenoot, komt het bestuur over dat goed, voor zover het de normale beroepsuitoefening betreft, uitsluitend aan de laatstgenoemde toe.

1.5.2 Ongewijzigd in het NSBW

1. Ontstaan van de gemeenschap van goederen van rechtswege

Zowel onder oude- als nieuwe stelsel ontstaat de wettelijke gemeenschap van goederen van rechtswege bij het sluiten van het huwelijk, tenzij bij huwelijkse voorwaarden anders is bepaald.

2. De baten van de gemeenschap

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel behoren goederen die door beide echtgenoten samen zijn verkregen tot het gemeenschappelijk vermogen. Daarnaast is de verknochtheidsregel niet veranderd. Zowel in het oude- als in het nieuwe stelsel blijven goederen die op bijzondere wijze aan één van de echtgenoten zijn verknocht buiten de gemeenschap, tenzij de aard van de verknochtheid zich daartegen niet verzet.

3. De schulden van de gemeenschap

Zowel het oude- als het nieuwe stelsel hanteren de regel dat schulden die op bijzondere wijze aan één der echtgenoten zijn verknocht, alleen in de gemeenschap valt voor zover de aard van deze verknochtheid zich daartegen niet verzet.

4. Aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden

Onder zowel het oude- als het nieuwe stelsel is uitsluitend de echtgenoot die de schuld is aangegaan, aansprakelijk jegens de schuldeiser. Hoofdelijke aansprakelijkheid kan

slechts ontstaan uit de wet of overeenkomst. De draagplicht rust in beginsel bij beide echtgenoten, indien de schuld tot de gemeenschap behoort.

5. Verhaal van gemeenschapsschulden

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel kan een gemeenschapsschuld in beginsel worden verhaald op de goederen die tot de gemeenschap behoren. In beide stelsels geldt dat het privévermogen van de echtgenoot die de gemeenschapsschuld is aangegaan, vatbaar blijft voor verhaal door de schuldeisers. Daarnaast geldt bij beide stelsels, dat indien een gemeenschapsschuld wordt voldaan uit het privévermogen van een echtgenoot er een vergoedingsrecht ontstaat jegens de gemeenschap.

6. Aansprakelijkheid en verhaal privéschulden

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel geldt dat uitsluitend de echtgenoot die de privéschuld is aangegaan, dan wel op wie de schuld krachtens de uitsluitingsclausule is overgegaan, aansprakelijk is jegens de schuldeiser. In beide rechtsstelsels blijft het privévermogen van de schuldenaar vatbaar voor verhaal.

7. Inlichtingenplicht tussen echtgenoten

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel geldt dat echtgenoten verplicht zijn elkaar, desgevraagd, inlichtingen te verschaffen over het gevoerde bestuur en de stand van goederen en schulden.

8. De bestuursregeling

Zowel in het oude- als in het nieuwe stelsel geldt als hoofdregel dat iedere echtgenoot zelfstandig bevoegd is tot het bestuur over zij of haar privégoederen. Daarnaast geldt ook in beide stelsels als uitgangspunt dat echtgenoten gezamenlijk bevoegd zijn tot het bestuur over de goederen van de gemeenschap, tenzij hiervan bij huwelijkse voorwaarden/bestuursovereenkomst is afgeweken of de rechter anders heeft bepaald.

9. Bestuursopdracht

In beide stelsels kan de rechter het bestuur geheel of gedeeltelijk aan de andere echtgenoot opdragen in geval van verhindering of tekortschieten van de bestuursbevoegde echtgenoot. De bestuursopdracht kan betrekking hebben op zowel goederen die tot het privévermogen van de echtgenoot als op goederen van de gemeenschap. Daarnaast geldt zowel onder oude als nieuwe stelsel dat geen bestuursopdracht wordt verleend zonder dat beide echtgenoten vooraf zijn gehoord of opgeroepen.

Hoofdstuk 2: Rechten, verplichtingen en gezinsbeschermende maatregelen tussen echtgenoten volgens de oude en nieuwe wetgeving

2.1 Rechten en verplichtingen van echtgenoten

Het huwelijk brengt dwingendrechtelijke verplichtingen tussen de echtgenoten die los staan van het gekozen vermogensstelsel. Deze verplichtingen zijn in het Surinaams recht neergelegd in zowel het oude als het Nieuwe Burgerlijk Wetboek en zijn gericht op het waarborgen van wederzijdse zorg en verantwoordelijkheid binnen het huwelijk.

Oude en nieuwe wetgeving

In het oud SBW zijn deze bepalingen vastgelegd in titel 5 (artikelen 156 tot en met 167 oud SBW). De bepalingen omvatten onder meer wederzijdse trouw, hulp en bijstand, de verplichting tot samenwoning, de gezamenlijke verzorging en opvoeding van de kinderen en het dragen van de kosten van de huishouding. Ook bevat het bepalingen over aansprakelijkheid voor huishoudelijke schulden, bestuur over goederen en toestemming voor bepaalde rechtshandeling.³⁵

Het NSBW bevat eveneens soortgelijke bepalingen in titel 6 van boek 1 (artikelen 1:81 tot en met 1:92a NSBW). Deze artikelen omvatten onder andere wederzijdse trouw, hulp, bijstand, de verplichting tot samenwoning, informatieplicht, de verdeling van de kosten van de huishouding, aansprakelijkheid voor huishoudelijke verbintenissen, bestuur over eigen en gemeenschappelijke goederen en de toestemming die vereist is voor bepaalde rechtshandelingen.³⁶

2.1.1 De verplichting tot verzorging en opvoeding van kinderen

Het huwelijk brengt niet alleen wederzijdse rechten en verplichtingen tussen echtgenoten met zich mee, maar schept tevens een gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van tot het gezin behorende minderjarige kinderen. Eén van de kernverplichtingen die uit het huwelijk voortvloeien, is de verplichting tot verzorging en opvoeding van deze kinderen. Onder het begrip “kinderen” wordt verstaan de biologische kinderen van de echtgenoten, geadopteerde kinderen, kinderen uit een eerder huwelijk of relatie van een der echtgenoten, alsmede pleegkinderen.³⁷

³⁵ Kraan & Marck, 2011, p. 5

³⁶ Vlaardingerbroek et al., 2011, p. 110

³⁷ Kraan et al., 2017, p. 29

Oude en nieuwe wetgeving

Zowel artikel 157 oud SBW als artikel 1:82 NSBW legt aan echtgenoten de verplichting op om gezamenlijk zorg te dragen voor de verzorging en opvoeding van tot het gezin behorende minderjarige kinderen, alsmede voor de kosten van die daarmee gepaard gaan. Deze regeling heeft zowel een ideële als materiële betekenis, enerzijds behelst zij de verplichting tot het daadwerkelijk verrichten van opvoedende en verzorgende handelingen, anderzijds de plicht tot het dragen van de financiële lasten die uit deze zorg voortvloeien.³⁸

2.1.2 De kosten van de huishouding

Binnen het huwelijk rust op beide echtgenoten de verplichting om bij te dragen aan het gezamenlijke gezinsleven, ook op financieel vlak. Eén van de belangrijkste vermogensrechtelijke verplichtingen tussen echtgenoten betreft het dragen van de kosten van de huishouding. Zowel het oude als het nieuwe SBW kent een regeling voor hoe deze kosten tussen echtgenoten verdeeld moeten worden, respectievelijk in artikel 159 lid 1 oud SBW en artikel 1:84 lid 1 NSBW.

Om die verdeling te kunnen bepalen, moet allereerst worden vastgesteld wat onder “kosten van de huishouding” moet worden verstaan. Op deze vraag kan slechts een algemene beschrijving worden gegeven, aangezien het begrip afhankelijk is van de specifieke omstandigheden waarin een gezin verkeert. Onder het begrip “kosten van de huishouding” worden zowel in het oud als in het nieuw Surinaams recht verstaan, de uitgaven die noodzakelijk zijn om het gezamenlijk gezinsleven naar behoren te laten functioneren, waarbij zowel het inkomensniveau als de maatschappelijke positie van de echtgenoten in aanmerking moet worden genomen. Bij het uitleggen van het begrip “kosten van de huishouding” moet rekening gehouden worden dat uitgaven in het ene gezin als “kosten van de huishouding” worden aangemerkt, maar in een ander gezin buiten die categorie vallen. Desondanks wordt in de rechtspraak algemeen aanvaard dat het begrip ruim moet worden uitgelegd. Hieronder vallen bijvoorbeeld uitgaven voor voeding, kleding, huisvesting, hypothecaire schulden, medische verzorging, kosten van opvoeding en verzorging van de kinderen en zelfs vakantie-reizen. De grens wordt echter overschreden wanneer een bepaalde uitgave, gelet op de omstandigheden van het gezin, als buitensporig of onredelijk moet worden beschouwd. Gezien de grote variatie in

³⁸ Kraan et al., 2017, p. 29

gezinssamenstelling en levensstandaarden is dit een open norm die ruim moet worden uitgelegd.³⁹

Volgens de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2012:BW9769, rov 3.5) moet tot de kosten der huishouding als bedoeld in artikel 1:84 lid 1 NSBW in het algemeen worden gerekend, hetgeen dat in het huishouden wordt verteerd of verbruikt en hetgeen dat wordt uitgegeven ten behoeve van het draaiende houden van de huishouding. Tot de huisvestingskosten behoren met name de huurtermijnen en de rentebetalingen met betrekking tot de met geleend geld gefinancierde echtelijke woning. Daarentegen vallen in beginsel noch het aflossingsdeel van de hypothecaire verplichtingen, noch de premie van een levensverzekering die is bedoeld om met het opgebouwde kapitaal de hypotheek te voldoen, onder de in deze bepaling bedoelde kosten van de huishouding, aangezien deze uitgaven primair leiden tot vermogensopbouw.⁴⁰

Oude en nieuwe wetgeving

Zowel artikel 159 lid 1 oud SBW als artikel 1:84 lid 1 NSBW bepalen dat deze kosten in de eerste instantie ten laste komen van het gemeenschappelijk inkomen van de echtgenoten. Is dit ontoereikend, dan dragen zij bij naar evenredigheid van hun privé-inkomens. Indien ook dat niet volstaat, komen de lasten ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, en uiteindelijk van de privévermogens van de echtgenoten, wederom naar evenredigheid.

In beide regelingen wordt onder “gemeenschappelijk inkomen” en “gemeenschappelijk vermogen” verstaan, het inkomen en vermogen dat behoort tot een huwelijksgemeenschap, zoals een algehele of beperkte gemeenschap van goederen. Ontbreekt een gemeenschap, dan is er geen sprake van een gemeenschappelijk vermogen of inkomen in de zin van artikel 159 lid 1 oud SBW en artikel 1:84 lid 1 NSBW.⁴¹

2.1.3 Draagplicht en fourneerplicht van echtgenoten

Binnen het huwelijk rust op beide echtgenoten de wettelijke verplichting om financieel bij te dragen aan het gezamenlijk gezinsleven. Deze verplichting kent in het Surinaamse recht twee afzonderlijke, maar nauw verbonden aspecten, namelijk de draagplicht en de fourneerplicht.

³⁹ Kraan & Marck, 2011, p. 6-7

⁴⁰ ECLI:NL:HR:2012:BW9769

⁴¹ Kraan et al., 2017, p. 30-32

Oude en nieuwe wetgeving

De draagplicht, geregeld in artikel 159 lid 1 oud SBW en artikel 1:84 lid 1 NSBW, heeft betrekking op de juridische verantwoordelijkheid van de echtgenoten om bij te dragen in de kosten van de huishouding. Met andere woorden, het betreft de vraag voor wiens rekening deze kosten behoren te komen. Deze verplichting bepaalt uit welke vermogensbestanddelen, zoals gemeenschappelijk inkomen, privé-inkomen, gemeenschappelijk vermogen of privévermogens deze uitgaven moeten worden voldaan.⁴²

De fourneerneerplicht daarentegen, betreft de praktische uitvoering van deze financiële bijdrage. Het houdt in dat de echtgenoten de verplichting hebben om daadwerkelijk middelen beschikbaar te stellen ter voldoening van de huishoudelijke kosten. Zowel in artikel 159 lid 2 oud SBW als in artikel 1:84 lid 2 NSBW is de fourneerplicht vastgelegd.⁴³

Artikel 159 lid 3 oud SBW voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid voor echtgenoten om bij huwelijkse voorwaarden een afwijkende regeling te treffen met betrekking tot de draagplicht en de fourneerplicht. Daartegenover bepaalt artikel 1:84 lid 3 NSBW dat echtgenoten een afwijkende regeling betreffende de draagplicht en de fourneerplicht kunnen vastleggen bij schriftelijke overeenkomst.

2.1.4 Aansprakelijkheid van echtgenoten voor huishoudelijke schulden

Wanneer één van de echtgenoten in het kader van het gezinsleven een schuld aangaat, rijst de vraag in hoeverre de andere echtgenoot hiervoor aansprakelijk is jegens derden. In beginsel geldt dat ieder der echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk is voor de huishoudelijke schulden die door hem of haar persoonlijk zijn aangegaan. De uitzondering hierop is dat beide echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor schulden ten behoeve van de gewone gang van de huishouding. Dit betekent dat een schuldeiser zich tot elk van de echtgenoten afzonderlijk mag wenden voor de volledige schuld, ongeacht wie de rechtshandeling is aangegaan.

Onder het begrip “ten behoeve van de gewone gang van de huishouding aangegane verbintenissen” vallen uitgaven die in het dagelijks leven van een gemiddeld huishouden gebruikelijk zijn. Beslissend voor het ontstaan van de hoofdelijke aansprakelijkheid is uitsluitend of de verkoper de betreffende aanschaf door de echtgenoot redelijkerwijs kon

⁴² Baal, 2018, p. 99-102

⁴³ Kraan et al., 2017, p. 32-34

aanmerken als een uitgave die plaatsvond in het kader van de gewone gang van de huishouding. Hieronder vallen tevens verplichtingen die voortvloeien uit arbeidsovereenkomsten met huishoudelijk personeel, zoals een huishoudster of kinderoppas.⁴⁴

Oude en nieuwe wetgeving

Zowel in artikel 160 lid 1 oud SBW als in artikel 1:85 NSBW, wordt bepaald dat echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk zijn voor verbintenissen die zijn aangegaan ten behoeve van de gewone gang van de huishouding. Deze aansprakelijkheid strekt zich tevens uit tot arbeidsovereenkomsten die één van de echtgenoten sluit ten behoeve van het huishouden, zoals met een huishoudster of kinderoppas.⁴⁵

Volgens de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2024:1027, rov. 3.4.2) is artikel 1:85 NSBW gebaseerd op de gedachte dat het niet redelijk is schuldeisers te belasten met verhaalsproblemen wanneer een echtgenoot in de gewone gang van de huishouding schulden aangaat, terwijl hij of zij onvoldoende bestuursmacht over de goederen heeft om deze schulden te voldoen. Daarnaast berust het artikel op de overweging dat dergelijke rechtshandelingen doorgaans ook ten goede komen aan beide echtgenoten.⁴⁶

De hoofdelijke aansprakelijkheid van artikel 160 lid 1 oud SBW en artikel 1:85 NSBW geldt ook wanneer de echtgenoten niet (meer) samenwonen, ongeacht de reden daarvan. Zowel artikel 161 lid 1 oud SBW als artikel 1:86 lid 2 NSBW biedt de mogelijkheid voor een echtgenoot om zich bij beschikking van de kantonrechter te laten ontheffen van de hoofdelijke aansprakelijkheid. Een dergelijk verzoek wordt toegewezen indien daartoe gegronde redenen bestaan. Gezien het feit dat een dergelijke beschikking directe gevolgen heeft voor de rechtspositie van derden, geldt er een publicatieverplichting zowel conform artikel 161 lid 3 oud SBW als artikel 1:86 lid 3 NSBW.

2.2 Gezinsbeschermende maatregelen

Zowel het oude als het nieuwe SBW kent gezinsbeschermende bepalingen, met als doel, echtgenoten te beperken bij het verrichten van bepaalde rechtshandelingen. Het karakter van deze bepalingen is van dwingend recht en gelden ongeacht het gekozen huwelijksgoederenregime.

⁴⁴ Kraan et al., 2017, p. 36

⁴⁵ Kraan & Marck, 2011, p. 13-14

⁴⁶ ECLI:NL:HR:2024:1027

Oude wetgeving

De gezinsbeschermende maatregelen waren opgenomen in titel 5 van het oud SBW. Deze maatregelen kwamen tot uitdrukking in het medewerkingsvereiste en toestemmingsvereiste zoals vervat in artikel 162 jo 163 oud SBW.

Artikel 162 lid 1 oud SBW vereiste de medewerking van beide echtgenoten bij het aangaan van een koop op afbetaling, indien aan twee cumulatieve voorwaarden was voldaan:

1. De echtgenoten voeren een gemeenschappelijke huishouding;
2. De op afbetaling gekochte zaak strekt zich kennelijk ten behoeve van deze huishouding.

Artikel 162 lid 2 oud SBW voorzag in een oplossing voor situaties waarin een echtgenoot afwezig was, niet in staat was zijn wil te verklaren, of zijn medewerking zonder gegronde reden had geweigerd. In die gevallen kon de ander echtgenoot de kantonrechter verzoeken om machtiging tot het aangaan van de koop op afbetaling. Indien deze machtiging werd verleend, gold krachtens artikel 162 lid 2 oud SBW dat beide echtgenoten aansprakelijk waren voor de nakoming van de betalingsverplichtingen voortvloeiend uit de overeenkomst.

Overtreding van artikel 162 oud SBW had tot gevolg dat de koop op afbetaling van rechtswege nietig was. Dit vloeit voort uit het feit dat voor de toepassing van het artikel, de medewerking van beide echtgenoten uitdrukkelijk vereist was. Ieder van de echtgenoten kon zich ten alle tijde op deze nietigheid beroepen.⁴⁷

Artikel 163 oud SBW stelde als uitgangspunt dat voor bepaalde rechtshandelingen de toestemming van de niet-handelende echtgenoot vereist was. De achterliggende bedoeling van deze bepaling was om de belangen van de niet-handelende echtgenoot te waarborgen.

Krachtens artikel 163 lid 1 sub a oud SBW was toestemming noodzakelijk van de niet-handelende echtgenoot voor de volgende rechtshandelingen:

- het aangaan van overeenkomsten tot vervreemding of bezwaring van de echtelijke woning, alsmede van roerende zaken die bij deze woning of de inboedel daarvan behoren;
- het aangaan van overeenkomsten tot ingebruikgeving van de echtelijke woning of de daarmee verbonden inboedel;

⁴⁷ Kraan & Marck, 2011, p. 17-18

- het verrichten van handelingen die ertoe strekken het gebruik van de echtelijke woning of de bijbehorende inboedel te beëindigen.

Voor giften, met uitzondering van de gebruikelijke en niet bovenmatige giften, was de toestemming van de andere echtgenoot vereist, zoals bepaald in artikel 163 lid 1 onder b oud SBW. Onder giften werden zowel schenkingen als andere vormen van materiële bevoordeling begrepen, waaronder bijvoorbeeld de kwijtschelding van een schuld.

Voorts was toestemming vereist voor het aangaan van overeenkomsten waarbij een der echtgenoten zich, anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, verbond als borg of hoofdelijke medeschuldenaar, zich sterk maakte voor de nakoming van een verplichting door een derde, dan wel zekerheid stelde voor de schuld van een derde, zoals neergelegd in artikel 163 lid 1 sub c oud SBW.

Op grond van artikel 163 lid 2 oud SBW kon, indien de andere echtgenoot afwezig was, niet in staat was zijn wil te verklaren of zonder gegronde reden zijn toestemming had geweigerd, de beslissing van de rechter worden ingeroepen.

Een rechtshandeling die werd verricht zonder de vereiste toestemming, was op grond van artikel 164 lid 1 oud SBW vernietigbaar, hetgeen inhoudt dat tot het moment van vernietiging, de rechtshandeling rechtsgeldig bleef. Uitsluitend de niet-handelende echtgenoot, die geen toestemming had verleend, was bevoegd om de vernietiging in te roepen en daarmee de rechtsgevolgen van de rechtshandeling te ontnemen.⁴⁸

Nieuwe wetgeving

De gezinsbeschermende bepalingen in het NSBW zijn opgenomen in titel 6 van boek 1, met name in de artikelen 1:88 en 1:89 NSBW. De wetgever heeft bepaalde rechtshandelingen aangemerkt als dermate ingrijpend voor het gezinsleven, dat zij niet zonder toestemming van de andere echtgenoot kunnen worden verricht. Terwijl in de oude wetgeving zowel het aspect van medewerking en toestemming vereist zijn, is er in de nieuwe wetgeving alleen de toestemmingsvereiste van belang.

⁴⁸ Baal, 2018, p. 105-107

Art. 1:88 lid 1 NSBW bepaalt dat de echtgenoot de toestemming van de andere echtgenoot behoeft voor de volgende rechtshandelingen;

- **Overeenkomsten met betrekking tot de echtelijke woning en de daarbij behorende zaken en inboedel (artikel 1:88 lid 1 sub a NSBW)**

Op grond van artikel 1:88 lid 1 sub a NSBW is de toestemming van de andere echtgenoot vereist inzake overeenkomsten strekkende tot vervreemding, bezwaring of ingebruikgeving en rechtshandelingen strekkende tot beëindiging van het gebruik van een door de echtgenoten tezamen of door de andere echtgenoot alleen bewoonde woning of van zaken die bij een zodanige woning of tot de inboedel daarvan behoren;

- **Giften (artikel 1:88 lid 1 sub b jo lid 4 NSBW)**

Op grond van artikel 1:88 lid 1 sub b NSBW is voor het doen van giften de toestemming van de andere echtgenoot vereist, met uitzondering van gebruikelijke giften die niet als bovenmatig kunnen worden aangemerkt. Daarnaast bepaalt artikel 1:88 lid 4 NSBW dat het toestemmingsvereiste niet van toepassing is op giften die pas na het overlijden van de schenker worden uitgevoerd.

- **Borgtocht (artikel 1:88 lid 1 sub c jo lid 5 NSBW)**

Artikel 1:88 lid 1 sub c NSBW bepaalt behoudens enkele uitzonderingen dat voor het verlenen van persoonlijke of zakelijke zekerheid door een echtgenoot ten behoeve van de schuld van een derde, de toestemming van de andere echtgenoot vereist is. Deze toestemming is noodzakelijk voor rechtshandelingen waarbij een echtgenoot zich verbindt als borg, hoofdelijk medeschuldenaar, zich voor een derde sterk maakt, of zich op een andere wijze tot zekerheidstelling voor een schuld van een derde verplicht. Ook een overeenkomst waarbij een echtgenoot zich ertoe verbindt om zich in de toekomst borg te stellen, valt onder het toestemmingsvereiste. Van deze verplichting wordt afgeweken indien de zekerheidstelling plaats vindt in het kader van de normale uitoefening van het beroep of bedrijf van de betreffende echtgenoot. Daarnaast is de toestemming van de andere echtgenoot niet vereist wanneer een echtgenoot, als bestuurder en meerderheidsaandeelhouder van een naamloze vennootschap, een rechtshandeling verricht in het kader van de normale bedrijfsvoering van die vennootschap.

- **De koop op afbetaling (artikel 1:88 lid 1 sub d NSBW)**

Voor het aangaan van een koop op afbetaling is de toestemming van de andere echtgenoot vereist. Hierop bestaat een uitzondering, namelijk dat voor goederen die

kennelijk uitsluitend of hoofdzakelijk bestemd zijn voor gebruik in het kader van de normale uitoefening van het beroep of bedrijf van de echtgenoot die de overeenkomst aangaat. Dit criterium houdt in dat de aanschaf zelf moet worden beschouwd als een beroeps- of bedrijfshandeling.⁴⁹

Op grond van artikel 1:88 lid 6 NSBW kan, indien de andere echtgenoot afwezig is, niet in staat is zijn wil te verklaren of zonder gegronde reden zijn toestemming weigert, de beslissing van de kantonrechter worden ingeroepen.

De rechtshandeling die zonder de vereiste toestemming van artikel 1:88 NSBW is verricht door een echtgenoot, is krachtens artikel 1:89 lid 1 NSBW vernietigbaar. De vernietiging kan slechts worden ingeroepen door de echtgenoot wiens toestemming was vereist.⁵⁰

2.3 Tussenconclusie

De wet kent aan echtgenoten wederzijdse rechten en verplichtingen toe, die losstaan van het gekozen huwelijksvermogensregime. Hoewel de kernverplichtingen binnen het huwelijk grotendeels ongewijzigd zijn gebleven, bevat het nieuwe stelsel een aantal inhoudelijke en systematische wijzigingen.

2.3.1 Wijzigingen in het NSBW

1. Systematische herstructurering van bepalingen

De bepalingen over de rechten en verplichtingen van echtgenoten zijn in het nieuw stelsel ondergebracht in een aparte titel binnen boek 1. Waar het oude stelsel deze regels bevatte in titel 5, artikelen 156 t/m 167 oud SBW, zijn zij in het nieuwe stelsel verplaatst naar titel 6, artikelen 1:81 tot en met 1:92a NSBW.

2. Draagplicht en fourneerplicht van echtgenoten

In het oude stelsel konden echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden een afwijkende regeling treffen ten aanzien van de draagplicht en de fourneerplicht. Het nieuwe stelsel maakt het mogelijk hiervan af te wijken bij schriftelijke overeenkomst, zonder dat dit per se in huwelijkse voorwaarden hoeft te zijn vastgelegd. Dit biedt echtgenoten meer flexibiliteit in het maken van onderlinge afspraken.

⁴⁹ Kraan et al., 2017, p. 40-54

⁵⁰ Kraan et al., 2017, p. 39

3. Gezinsbeschermende maatregelen

Waar het oude stelsel bij koop op afbetaling onderscheid maakte tussen medewerking en toestemming, wordt in het nieuwe stelsel uitsluitend de toestemmingsvereiste gehanteerd. In het nieuwe stelsel is expliciet opgenomen dat toestemming niet vereist is wanneer de zekerheidstelling plaatsvindt in het kader van de normale uitoefening van het beroep of bedrijf van de echtgenoot, of indien de echtgenoot als bestuurder van de N.V. handelt in de gewone bedrijfsvoering. Deze uitzonderingen waren onder het oude stelsel minder nauwkeurig vastgelegd.

2.3.2 Ongewijzigd in het NSBW

1. Wederzijdse verplichtingen van getrouweid, hulp en bijstand

In zowel het oude- als het nieuwe stelsel zijn echtgenoten verplicht elkaar getrouweid, hulp en bijstand te verlenen. Deze fundamentele verplichtingen behoren tot de kern van het huwelijk en zijn ongewijzigd gehandhaafd.

2. Verplichting tot samenwoning

De verplichting om samen te wonen is in beide stelsels opgenomen als juridisch uitgangspunt, behoudens bijzondere omstandigheden.

3. Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kinderen

Zowel in het oude- als het nieuwe stelsel rust op beide echtgenoten de plicht tot verzorging en opvoeding van de kinderen.

4. Draagplicht en fourneerplicht van echtgenoten

In beide stelsels is de fourneerplicht rechtstreeks gekoppeld aan de draagplicht, de verplichting om bij te dragen (draagplicht) schept tevens de verplichting om daadwerkelijk middelen beschikbaar te stellen (fourneerplicht). Daarnaast geldt zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel dat de kosten van de huishouding in de eerste plaats komen ten laste van het gemeenschappelijk inkomen. Indien dat ontoereikend is, wordt teruggevallen op de privé-inkomens, het gemeenschappelijk vermogen en ten slotte de privévermogens van de echtgenoten, ieder naar evenredigheid.

5. Aansprakelijkheid van echtgenoten voor huishoudelijke schulden

Zowel onder het oude- als onder het nieuwe stelsel zijn beide echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk voor verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van de gewone gang van de huishouding. Het is daarbij niet van belang welke echtgenoot de rechtshandeling is aangegaan. De hoofdelijke aansprakelijkheid blijft van kracht, ook wanneer de echtgenoten niet (meer) samenwonen.

6. Gezinsbeschermende maatregelen

In zowel het oude- als het nieuwe stelsel is voor bepaalde handelingen de toestemming van de andere echtgenoot vereist. Dit betreft onder meer:

- handelingen met betrekking tot de echtelijke woning en inboedel;
- het doen van giften die niet gebruikelijk en bovenmatig zijn;
- het aangaan van borgtochten of andere zekerheidsstellingen voor schulden van derden;
- het sluiten van overeenkomsten tot koop op afbetaling.

Zowel in het oude- als nieuwe stelsel is een rechtshandeling die zonder de vereiste toestemming is verricht, vernietigbaar. Deze vernietiging kan uitsluitend worden ingeroepen door de echtgenoot wiens toestemming vereist was.

Hoofdstuk 3: De ontbinding van de gemeenschap volgens oude en nieuwe wetgeving

3.1 De ontbindingsgronden

De gemeenschap van goederen eindigt door de in de wet expliciet genoemde ontbindingsgronden. Vanaf het moment van ontbinding van de gemeenschap eindigt de boedelmenging, voor zowel de bezittingen als de schulden. De goederen die een echtgenoot na ontbinding van de gemeenschap verkrijgt, alsmede de schulden die daarna door hem worden aangegaan, maken geen deel meer uit van de gemeenschap.⁵¹

Oude wetgeving

Op grond van artikel 175 oud SBW werd de gemeenschap van rechtswege ontbonden in de volgende gevallen:

- de ontbinding van het huwelijk;
- bij scheiding van tafel en bed;
- door een rechterlijke vonnis waarmee de gemeenschap wordt opgeheven;
- door opheffing van de gemeenschap bij latere huwelijkse voorwaarden.⁵²

Nieuwe wetgeving

In de nieuwe wetgeving zijn de ontbindingsgronden grotendeels behouden, maar er is voorzien in een nadere invulling van het ontbindingsmoment. Krachtens artikel 1:99 lid 1 NSBW wordt de gemeenschap van rechtswege ontbonden in de volgende gevallen:

- bij beëindiging van het huwelijk door overlijden: op het tijdstip van overlijden;
- bij echtscheiding: op het tijdstip van het verzoek tot echtscheiding;
- bij scheiding van tafel en bed: op het tijdstip van indiening van het verzoek tot scheiding van tafel en bed;
- bij opheffing van de gemeenschap door rechterlijke beschikking: op het tijdstip van indiening van het verzoek;
- bij vermissing gevolgd door een nieuw huwelijk: op het tijdstip waarop de verklaring van vermoedelijk overlijden in kracht van gewijsde is gegaan (artikel 471 lid 1 NSBW);

⁵¹ Kraan & Marck, 2011, p. 62

⁵² Kraan & Marck, 2011, p. 55

- bij opheffing van de gemeenschap bij latere huwelijkse voorwaarden: op het tijdstip zoals bedoeld in artikel 120 lid 1 NSBW.⁵³

3.1.1 De verdeling van de ontbonden gemeenschap

Oude en nieuwe wetgeving

Bij de ontbinding van de gemeenschap van goederen ontstaat tussen de echtgenoten een rechtsverhouding die gericht is op verdeling van het gemeenschappelijk vermogen. Zowel op grond van artikel 176 lid 1 oud SBW als artikel 1:100 lid 1 NSBW geldt het uitgangspunt dat de gemeenschap bij helfte wordt verdeeld. Van deze regel van gelijke verdeling kan evenwel bij huwelijkse voorwaarden worden afgeweken, of wanneer tussen de echtgenoten bij schriftelijke overeenkomst, met het oog op de aanstaande ontbinding van de gemeenschap anders dan door overlijden of opheffing bij huwelijkse voorwaarden, anders is bepaald.⁵⁴

3.2 Uitbreiding aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden

De ontbinding van een huwelijksgemeenschap heeft directe gevolgen voor de aansprakelijkheid van echtgenoten ten aanzien van gemeenschapsschulden. Bij de ontbinding van de gemeenschap is van belang of een schuld als gemeenschapsschuld of als privéschuld worden aangemerkt. Zowel onder de oude als de nieuwe wetgeving geldt dat een echtgenoot medeaansprakelijk gesteld kan worden voor gemeenschapsschulden die door de andere echtgenoot zijn aangegaan.⁵⁵

Oude wetgeving

Op grond van artikel 178 oud SBW bleef iedere echtgenoot na ontbinding van de gemeenschap volledig aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden, waarvoor hij reeds aansprakelijk was. Daarnaast werd hij voor de helft aansprakelijk gesteld voor de gemeenschapsschulden die door de andere echtgenoot waren aangegaan.⁵⁶

Nieuwe wetgeving

Op grond van artikel 1:102 NSBW blijft de echtgenoot die een gemeenschapsschuld is aangegaan, ook na ontbinding van de gemeenschap volledig aansprakelijk voor de schuld. De andere echtgenoot, die de schuld zelf niet is aangegaan, wordt na ontbinding hoofdelijk

⁵³ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 261

⁵⁴ Kraan & Marck, 2011, p. 64

L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 278

⁵⁵ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 279

⁵⁶ Kraan & Marck, 2011, p. 63

verbonden voor diezelfde gemeenschapsschuld. Het artikel brengt een belangrijke beperking ten aanzien van het verhaalsrecht van schuldeisers. Voor zover een echtgenoot door de ontbinding van de gemeenschap hoofdelijk medeschuldenaar is geworden, kunnen schuldeisers zich jegens hem slechts verhalen op hetgeen hij bij de verdeling van de gemeenschap heeft ontvangen. Deze beperking strekt ter bescherming van het privévermogen van de echtgenoot die aanvankelijk niet aansprakelijk was voor de betreffende schuld.⁵⁷

3.2.1 Afstand van gemeenschap

Een van de meest ingrijpende gevolgen van de ontbinding van de gemeenschap is het ontstaan van hoofdelijke aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden die gedurende het bestaan van de gemeenschap uitsluitend door de andere echtgenoot zijn aangegaan.⁵⁸

Oude en nieuwe wetgeving

De wetgever biedt de echtgenoot die deze hoofdelijke aansprakelijkheid wenst te vermijden de mogelijkheid om afstand te doen van de gemeenschap. Dit is zowel in artikel 179 oud SBW als in artikel 1:103 NSBW neergelegd. Indien een echtgenoot rechtsgeldig afstand doet van de gemeenschap, vervalt zijn aandeel in het gemeenschappelijk vermogen, die dan in dat geval volledig toekomt aan de andere echtgenoot. De echtgenoot die afstand doet, blijft echter wel aansprakelijk voor schulden waarvoor hij reeds voor de ontbinding van de gemeenschap aansprakelijk was. Het betreft hier schulden die hijzelf is aangegaan, dan wel schulden waarvoor hij op grond van de wet aansprakelijk werd gesteld. De afstand van de gemeenschap heeft tot gevolg dat de hoofdelijke aansprakelijkheid ex artikel 178 oud SBW respectievelijk artikel 1:102 NSBW komen te vervallen, ten aanzien van schulden waarvoor de andere echtgenoot aansprakelijk was.⁵⁹

3.3 Opheffing van de gemeenschap

Naast de ontbinding van de gemeenschap van goederen, biedt zowel de oude als de nieuwe wetgeving de mogelijkheid om de gemeenschap te doen opheffen op initiatie van één van de echtgenoten. Dit is bedoeld om een echtgenoot te beschermen tegen financieel onverantwoord gedrag van de andere echtgenoot.⁶⁰

⁵⁷ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 280

⁵⁸ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 281

⁵⁹ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 284

⁶⁰ L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 267

Oude en nieuwe wetgeving

De wetgever biedt de echtgenoot de mogelijkheid om de rechter te verzoeken om de gemeenschap van goederen op te heffen indien de andere echtgenoot zich op onverantwoordelijke wijze gedraagt ten aanzien van het gemeenschappelijk vermogen. Dit is vastgelegd in zowel artikel 185 oud SBW als 1:109 NSBW. Deze opheffing kan worden gevorderd wanneer de andere echtgenoot zonder enig terughoudendheid schulden aangaat, de goederen van de gemeenschap verspilt, of nalaat om zonder geldige reden, de noodzakelijke inlichtingen te verschaffen over de vermogenspositie van de gemeenschap, de daarop verhaalbare schulden, alsmede het gevoerde beheer over de gemeenschapsgoederen. Artikel 1:109 NSBW heeft een aanvullende grond voor opheffing van de gemeenschap, namelijk handelingen die kennelijk indruisen tegen het bestuur van de andere echtgenoot over de gemeenschapsgoederen.⁶¹

Indien het verzoek wordt toegewezen, kan op grond van zowel artikel 187 oud SBW als 1:111 lid 1 NSBW de echtgenoot tegen wie het verzoek was gericht tevens gehouden zijn tot vergoeding van de schade die hij aan de gemeenschap heeft toegebracht. Deze vergoedingsplicht ontstaat wanneer hij na aanvang van het geding of binnen zes maanden daaraan voorafgaand lichtvaardig schulden was aangegaan, gemeenschapsgoederen had verspild of zonder de vereiste toestemming of medewerking rechtshandelingen had verricht als bedoeld in zowel de artikelen 163 jo 173 oud SBW als 1:88 NSBW.⁶²

3.4 Tussenconclusie

Zowel het oude als het nieuwe Surinaams huwelijksvermogensrecht voorziet in bepalingen omtrent de ontbinding en opheffing van de gemeenschap van goederen. Hoewel de kernstructuur van het oude recht grotendeels is behouden, introduceert het nieuwe stelsel enkele belangrijke wijzigingen.

3.4.1 Wijzigingen in het NSBW

1. Ontbindingsgronden

Het nieuwe stelsel kent een aanvullende ontbindingsgrond, namelijk bij vermissing gevolgd door een nieuw huwelijk vindt ontbinding plaats op het moment waarop de verklaring van vermoedelijk overlijden in kracht van gewijsde is gegaan.

⁶¹ Kraan & Marck, 2011, p. 56

⁶² L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart, 2020, p. 267

2. Uitbreiding aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden

Onder het oude stelsel werd de niet-handelende echtgenoot, na de ontbinding van de gemeenschap voor de helft aansprakelijk gesteld voor de gemeenschapsschulden die door de andere echtgenoot waren aangegaan. In het nieuwe stelsel wordt deze echtgenoot na ontbinding van de gemeenschap hoofdelijk medeschuldenaar, ook al was hij voorheen niet aansprakelijk voor die schuld. Tegelijkertijd wordt deze aansprakelijkheid aanzienlijk beperkt, aangezien de schuldeiser zich uitsluitend kan verhalen op de goederen die deze echtgenoot van de gemeenschap heeft verkregen.

3. Opheffing van de gemeenschap

Het nieuwe stelsel bevat een aanvullende opheffingsgrond van de gemeenschap, namelijk dat handelingen die kennelijk indruisen tegen het bestuur van de andere echtgenoot over de goederen van de gemeenschap. In het oude recht werd bij schadevergoeding verwezen naar de artikelen 185 jo 163 jo 173 oud SBW (o.a. medewerkings-en toestemmingsvereisten). In het nieuwe stelsel wordt hiervoor verwezen naar artikel 1:111 jo 1:88 NSBW, dat de toestemmingsvereisten voor rechtshandelingen bevat.

3.4.2 Ongewijzigd in het NSBW

1. Ontbindingsgronden

In zowel het oude- als het nieuwe stelsel wordt de gemeenschap van goederen van rechtswege ontbonden door:

- de ontbinding van het huwelijk (bijvoorbeeld door overlijden of echtscheiding);
- de scheiding van tafel en bed;
- de rechterlijke opheffing van de gemeenschap;
- de opheffing van de gemeenschap bij latere huwelijkse voorwaarden.

Deze gronden zijn in essentie ongewijzigd overgenomen in het nieuwe stelsel en vormen nog steeds de hoofdvormen van ontbinding

2. De verdeling van de ontbonden gemeenschap

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel geldt als hoofdregel dat de ontbonden gemeenschap bij helfte wordt verdeeld. Hiervan kan worden afgeweken middels huwelijkse voorwaarden.

3. Uitbreiding aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden

In beide stelsels blijft de echtgenoot die de schuld zelf is aangegaan volledig aansprakelijk, ook na de ontbinding van de gemeenschap.

4. Afstand van de gemeenschap

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel heeft een echtgenoot de mogelijkheid om afstand te doen van de gemeenschap, teneinde te ontkomen aan de hoofdelijke aansprakelijkheid voor gemeenschapsschulden die uitsluitend door de andere echtgenoot zijn aangegaan tijdens het bestaan van de gemeenschap. In dit geval komt het aandeel van de afstanddoende echtgenoot volledig toe aan de andere echtgenoot en vervalt dan de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de afstanddoende echtgenoot. Echter blijft de afstanddoende echtgenoot nog steeds hoofdelijk aansprakelijk voor schulden waarvoor hij reeds vóór de ontbinding van de gemeenschap aansprakelijk was.

5. Opheffing van de gemeenschap

Zowel onder het oude- als het nieuwe stelsel kan een echtgenoot de opheffing van de gemeenschap verzoeken wanneer de andere echtgenoot zich onverantwoordelijk gedraagt in financieel opzicht.

Gronden voor opheffing van de gemeenschap zijn grotendeels gelijk:

- lichtvaardig aangaan van schulden;
- verspilling van gemeenschapsgoederen;
- weigering om noodzakelijke inlichtingen te geven over de vermogenspositie en het gevoerde beheer van de gemeenschap.

In beide stelsels geldt dat indien het verzoek wordt toegewezen, de echtgenoot tegen wie het verzoek is gericht, verplicht kan worden om de schade aan de gemeenschap te vergoeden.

Conclusie

In de inleiding van deze thesis werd de volgende centrale probleemstelling geformuleerd: Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen in tegenstelling tot de algehele gemeenschap van goederen in het huwelijksvermogensrecht van Suriname?

Ter beantwoording van deze hoofdvraag zijn in de voorafgaande hoofdstukken de volgende deelvragen onderzocht:

1. Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de algehele gemeenschap van goederen, conform het voormalig BW?
2. Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen, conform het nieuw BW?
3. Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de beperkte gemeenschap van goederen in tegenstelling tot de algehele gemeenschap van goederen met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van echtgenoten?

Ad 1. Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de algehele gemeenschap van goederen, conform het voormalige BW?

De vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de algehele gemeenschap van goederen conform het voormalige BW waren:

- Onder het voormalige Surinaams huwelijksvermogensrecht trad krachtens artikel 168 oud SBW van rechtswege een algehele gemeenschap van goederen in werking bij het aangaan van een huwelijk, tenzij hiervan bij huwelijksvoorwaarden werd afgeweken. Deze gemeenschap omvatte in beginsel alle tegenwoordige en toekomstige goederen en schulden van beide echtgenoten, ongeacht of deze vóór of tijdens het huwelijk waren verkregen, mits er sprake is van een uitsluitingsclausule (artikel 169 lid 2 oud SBW).
- De echtgenoot die de schuld was aangegaan was aansprakelijk voor de schuld, echter moest de andere echtgenoot de schuld wel voor de helft dragen. Hoofdelijke aansprakelijkheid ontstond slechts uit overeenkomst of uit de wet, met name voor huishoudelijke schulden (artikel 160 lid 1 oud SBW).
- Een gemeenschapsschuld was op grond van artikel 170 lid 1 oud SBW verhaalbaar op het gemeenschapsvermogen en op het privévermogen van de echtgenoot die de schuld

aanging. Betaalt een echtgenoot een gemeenschapsschuld uit het privévermogen, dan ontstond op grond van artikel 170 lid 2 oud SBW een vergoedingsrecht.

- Bij privéschulden kon de schuldeiser zich op grond van artikel 171 lid 2 oud SBW, verhalen op het privévermogen van de betrokken echtgenoot en op het gemeenschappelijk vermogen. Indien een privéschuld uit het gemeenschappelijk vermogen werd voldaan, ontstond ingevolge artikel 171 lid 2 oud SBW een vergoedingsrecht ten laste van het privévermogen en ten laste van de gemeenschap.
- Ieder van de echtgenoten was zelfstandig bevoegd tot het bestuur over zijn/haar eigen privégoederen op grond van artikel 169 lid 1 oud SBW. Daarnaast waren ieder van de echtgenoten bevoegd tot het bestuur van de goederen van de gemeenschap op grond van artikel 172 lid 1 oud SBW, mits er afwijkende afspraken waren gemaakt middels huwelijkse voorwaarden of indien de rechter ingevolge artikel 165 oud SBW anders had bepaald.
- Bij verdeling van de ontbonden gemeenschap gold als uitgangspunt gelijke verdeling bij helfte (artikel 176 lid 1 oud SBW).
- Ten aanzien van aansprakelijkheid na ontbinding van de gemeenschap bleef ieder der echtgenoten volledig aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden waarvoor hij/zij al aansprakelijk was. Daarnaast werd de andere echtgenoot, die de schuld niet was aangegaan voor de helft aansprakelijk voor de gemeenschapsschuld (artikel 178 oud SBW).

Ad 2. Wat zijn de vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen, conform het nieuw BW?

De vermogensrechtelijke gevolgen voor echtgenoten binnen de beperkte gemeenschap van goederen conform het nieuw BW zijn:

- Voor huwelijken gesloten vanaf 1 mei 2025 zonder huwelijkse voorwaarden geldt de beperkte gemeenschap van goederen (artikel 1:93 jo 1:94 lid 1 NSBW). Het vóór het huwelijk aanwezige vermogen van ieder der echtgenoten, evenals verkrijgingen krachtens erfenis of schenking met inbegrip van de daarmee samenhangende schulden blijven privé. Terwijl tot de gemeenschap behoren, de goederen en schulden die tijdens het huwelijk gezamenlijk worden verkregen of aangegaan, alsook de goederen die bij het aangaan van het huwelijk reeds gezamenlijk eigendom waren en de toen bestaande gemeenschappelijke schulden.

- De echtgenoot die de schuld is aangegaan is aansprakelijk voor de schuld, echter moet de andere echtgenoot de schuld wel voor de helft dragen. Hoofdelijke aansprakelijkheid ontstaat slechts uit overeenkomst of uit de wet, met name voor huishoudelijke schulden (artikel 1:85 NSBW).
- Een gemeenschapsschuld is krachtens artikel 1:96 lid 1 NSBW in beginsel verhaalbaar op de tot de gemeenschap behorende goederen. Daarnaast blijft ook het privévermogen van de echtgenoot die de schuld aanging vatbaar voor verhaal voor de schuldeiser. Wil een schuldeiser zich verhalen op het privévermogen van de echtgenoot die de schuld is aangegaan, dan kan deze echtgenoot aanwijzen dat het verhaal in plaats daarvan op gemeenschapsgoederen geschiedt. Betaalt een echtgenoot een gemeenschapsschuld uit zijn/haar privévermogen, dan ontstaat er op basis van artikel 1:94 lid 4 NSBW een vergoedingsrechts jegens de gemeenschap.
- Bij privéschulden kan de schuldeiser zich op grond van artikel 1:93 lid 3 NSBW, verhalen op het aandeel van de schuldenaar in het gemeenschappelijk goed (de helft van de opbrengst). Wordt een privéschuld desondanks op een gemeenschapsgoed verhaald, dan ontstaat op grond van artikel 1:96 lid 5 NSBW een vergoedingsplicht van de schuldenaar jegens de gemeenschap.
- Ieder der echtgenoten is zelfstandig bevoegd tot het bestuur over zijn/haar privégoederen op grond van artikel 1:97 lid 1 NSBW. Het bestuur over de gemeenschapsgoederen komt aan beiden toe (artikel 1:97 lid 1 NSBW), tenzij bij huwelijkse voorwaarden anders is bepaald of de rechter op grond van artikel 1:91 lid 1 NSBW anders heeft beslist.
- Bij verdeling van de ontbonden gemeenschap geldt als uitgangspunt gelijke verdeling bij helfte (artikel 1:100 lid 1 NSBW).
- Na de ontbinding van de gemeenschap blijft de handelende echtgenoot volledig aansprakelijk. De niet-handelende echtgenoot wordt wel hoofdelijk verbonden, maar schuldeisers kunnen zich jegens hem/haar alleen verhalen op hetgeen uit de verdeling van de ontbonden gemeenschap is ontvangen, het overige privévermogen blijft beschermd (artikel 1:102 NSBW).

Ad 3. Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de beperkte gemeenschap van goederen in tegenstelling tot de algehele gemeenschap van goederen met betrekking tot de vermogensrechtelijke gevolgen van echtgenoten?

De verschillen tussen de beperkte gemeenschap van goederen en de algehele gemeenschap van goederen komen vooral tot uiting in de omvang van het gemeenschappelijk vermogen en de verhaalsmogelijkheden van schuldeisers. Tussen de beperkte gemeenschap van goederen en de algehele gemeenschap van goederen bestaan de volgende kernverschillen:

1. Omvang van de gemeenschap

Bij de algehele gemeenschap van goederen vielen in beginsel alle goederen en schulden van de echtgenoten in de gemeenschap, ongeacht of deze vóór of tijdens het huwelijk waren verkregen. Dit omvatte tevens verkrijgingen krachtens erfrecht of schenking, mits er sprake was van een uitsluitingsclausule.

Bij de beperkte gemeenschap van goederen behoren de goederen en schulden die de echtgenoten reeds vóór het huwelijk hadden, evenals verkrijgingen krachtens erfrecht en schenkingen, niet tot de gemeenschap. Uitzondering hierop vormt de goederen die bij de aanvang van het huwelijk reeds gezamenlijk eigendom van de echtgenoten waren. Dit geldt eveneens voor bestaande gezamenlijke schulden en schulden die met gemeenschappelijke goederen verband houden. Voor het overige vallen, net als bij de algehele gemeenschap van goederen, alle goederen en schulden die tijdens het huwelijk worden verkregen of aangegaan in de gemeenschap, behoudens de uitzonderingen voor erfrecht en schenking

2. Verhaalsrecht van gemeenschapsschuldeisers

Bij de beperkte gemeenschap van goederen mag de echtgenoot eerst gemeenschapsgoederen aanwijzen waarop de schuldeiser zich moet verhalen, waardoor het privévermogen van de echtgenoot die de schuld is aangegaan beter wordt beschermd. Daarentegen werd bij de algehele gemeenschap van goederen verhaald op het gemeenschappelijk vermogen en was het privévermogen van de echtgenoot die de schuld was aangegaan ook vatbaar voor verhaal.

3. Verhaalsrecht van privéschuldeisers

Bij de beperkte gemeenschap van goederen kan een privéschuldeiser van een echtgenoot zich slechts verhalen op de helft van de gemeenschapsgoederen. Voor een algehele gemeenschap van goederen die vóór 1 mei 2025 tot stand was gekomen, gold deze beperking niet.

4. Aansprakelijkheid na ontbinding van de gemeenschap

Bij de beperkte gemeenschap van goederen blijft de handelende echtgenoot volledig aansprakelijk. De niet-handelende echtgenoot is slechts hoofdelijk verbonden met de beperking, dat verhaal door schuldeisers zich jegens hem/haar uitsluitend kan richten op hetgeen uit de verdeling van de ontbonden gemeenschap is ontvangen. Daarentegen gold bij de algehele gemeenschap van goederen dat de echtgenoot die de gemeenschapsschuld was aangegaan ook na ontbinding van de gemeenschap volledig aansprakelijk bleef. De niet-handelende echtgenoot werd daarnaast voor de helft aansprakelijk gesteld voor gemeenschapsschulden.

Ondanks de verschillen in omvang van de gemeenschap en verhaalsrechten van schuldeisers vertonen beide stelsels enkele overeenkomsten. Tussen de beperkte gemeenschap van goederen en de algehele gemeenschap van goederen bestaan de volgende overeenkomsten:

1. Rechten en plichten van echtgenoten

In zowel de beperkte gemeenschap van goederen als de algehele gemeenschap van goederen geldt, dat iedere echtgenoot verplicht is bij te dragen aan de kosten van de huishouding. Beide echtgenoten zijn daarnaast gezamenlijk verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen, alsmede voor het dragen van de daaraan verbonden kosten. Tevens bestaat in beide stelsels een wederzijdse inlichtingenplicht, die openheid waarborgt over het bestuur van goederen en de stand van het vermogen.

2. Aansprakelijkheid van huishoudelijke schulden

In zowel de beperkte gemeenschap van goederen als de algehele gemeenschap van goederen geldt hoofdelijke aansprakelijkheid voor huishoudelijke schulden.

3. Aansprakelijkheid en draagplicht

In zowel de beperkte gemeenschap van goederen als de algehele gemeenschap van goederen geldt dat de handelende echtgenoot volledig aansprakelijk is voor de aangegane gemeenschapsschuld, echter rust op beide echtgenoten de draagplicht van deze gemeenschapsschuld.

4. Verdeling na ontbinding van de gemeenschap

In zowel de beperkte gemeenschap van goederen als de algehele gemeenschap van goederen geldt als uitgangspunt dat de ontbonden gemeenschap bij helfte wordt verdeeld.

Discussie

De overgang van de algehele gemeenschap van goederen naar de beperkte gemeenschap van goederen in het Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek (NSBW) vormt een ingrijpende wijziging in het huwelijksvermogensrecht van Suriname. Naar mijns inziens is deze wijziging een positieve en noodzakelijke modernisering van het Surinaamse recht.

Enkele voordelen die deze wetwijziging met zich meebrengt, zijn de volgende:

- **Bescherming van privévermogen**

Onder de beperkte gemeenschap van goederen blijven bezittingen die vóór het huwelijk zijn verkregen, evenals erfenissen en schenkingen, buiten de gemeenschap. Hierdoor behouden echtgenoten hun voorhuwelijkse vermogen bij echtscheiding of overlijden, wat bijdraagt aan een evenwichtiger vermogenspositie binnen het huwelijk. Daarnaast biedt deze regeling bescherming aan echtgenoten die de juridische gevolgen van het huwelijk niet of nauwelijks kennen.

- **Geen noodzaak tot huwelijkse voorwaarden**

Echtgenoten die hun voorhuwelijkse vermogen willen beschermen, hoeven niet langer huwelijkse voorwaarden te laten opstellen, hetgeen tijd en kosten bespaart.

- **Betere bescherming tegen schulden**

Schulden die vóór het huwelijk zijn aangegaan, vallen buiten de gemeenschap. Dit voorkomt dat de ene echtgenoot financieel wordt getroffen door persoonlijke verplichtingen van de andere echtgenoot.

- **Eerlijke verdeling van vermogen**

Uitsluitend het tijdens het huwelijk opgebouwde vermogen behoort tot de gemeenschap, waardoor wordt voorkomen dat een echtgenoot profiteert van het voorhuwelijkse vermogen van de ander. Dit leidt tot een evenwichtiger en rechtvaardiger verdeling bij echtscheiding of overlijden.

Samenvattend ben ik van mening dat de overgang naar de beperkte gemeenschap van goederen een evenwichtige hervorming is, die recht doet aan zowel de gezamenlijke als de individuele belangen van echtgenoten. Zij weerspiegelt de maatschappelijke realiteit waarin echtgenoten gelijkwaardig, maar ook financieel onafhankelijk aan het huwelijk deelnemen.

Aanbevelingen

De invoering van de beperkte gemeenschap van goederen als wettelijke gemeenschap van goederen in Suriname per 1 mei 2025 betekent een fundamentele wijziging in de vermogensrechtelijke verhouding tussen echtgenoten. Hoewel deze wijziging vooral, bedoeld is ter bescherming van het privévermogen van de echtgenoten, geldt dat deze bescherming slechts effectief kan zijn wanneer echtgenoten zich daadwerkelijk bewust zijn van de gevolgen van het nieuwe stelsel. De wetgever mag aannemen dat burgers het geldende recht kennen, maar dit ontslaat de overheid niet van de verantwoordelijkheid om bij ingrijpende wetswijzigingen een actieve en toegankelijke voorlichtingsstrategie te hanteren.

1. Gestandaardiseerde voorlichtingsbrochure over huwelijksvermogensrecht

Aanbevolen wordt dat de overheid een juridisch correcte en toegankelijk geschreven brochure ontwikkelt over de verschillende huwelijksvermogensregimes. Bij voorkeur beschikbaar in meerdere talen zoals sranan tongo, javaans, sarnami en chinees. Deze dient kosteloos beschikbaar te zijn bij de burgerlijk stand en online via een officiële website van de overheid (bijv. <https://gov.sr/thema/huwelijk/>). Deze brochure moet kort en duidelijk uitleggen over het wettelijke stelsel van gemeenschap van goederen, welke andere huwelijksvermogensregime er zijn, dat er van het wettelijke stelsel van gemeenschap van goederen middels huwelijkse voorwaarden kan worden afgeweken en waar men terecht kan voor juridisch advies.

2. Publieksgerichte voorlichting via sociale media

Daarnaast wordt aanbevolen dat de overheid via sociale media en digitale campagnes, voorlichting zal geven over de nieuwe wettelijke gemeenschap van goederen en de overige huwelijksgoederenregimes. Door inzet van toegankelijke formats (zoals korte video's en animaties) kunnen burgers geïnformeerd worden over de vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk.

Bronvermelding

Literatuuroverzicht

- ASSER/DE BOER 1* 2010. J. DE BOER, *Mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht*. 1. Personen-en familierecht, Deventer: Kluwer 2010.
- Baal, Y (2018). *Huwelijksrecht en huwelijksvermogensrecht: Surinaamse wetgeving en internationale mensenrechten*. Omslag Drukkerij Leo Victor.
- De Boer, J. (2024) *Het Personen- en Familierecht van Suriname en de CAS – landen (Curaçao, Aruba en Sint Maarten)*. Boom: Den Haag.
- Kolkman, W. D., & Salomons, F.R. (2016) *Huwelijk, geregistreerd partnerschap en ongehuwd samenleven*. (Asser-serie 1-II; 19^e druk). Deventer: Kluwer 2016
- Kraan, C.A., & Marck Q.J. (2011). *Hoofdpijnen van het Surinaamse huwelijksvermogensrecht* (tweede druk). Drukkerij Inalca: Paramaribo
- Kraan, C.A., Heijning S.H., & Marck Q.J. (2017). *Het huwelijksvermogensrecht* (zevende druk). Boom: Den Haag.
- L.C.A Verstappen., & W. Burgerhart, *Handboek Nederlands Vermogensrecht bij scheiding, Algemeen Deel A*, Deventer: Kluwer 2020, ISBN: 978 90 13 15049 0
- Van Mourik, M.J.A., & Schols, F.M.J.M. (2017). *Monografieën Privaatrecht 12- Huwelijksvermogensrecht*. (13^e druk). Wolters Kluwer: Deventer.
- Vlaardingebroek, P., Blankman, K., Punselie, E. C. C., Schrama, W., & van der Linden, A. (2011). *Het hedendaagse personen- en familierecht*. (6^e druk). Kluwer juridisch.

Wetgeving

- Surinaams Burgerlijk Wetboek (G.B. 1860 no. 4 S.B. 2004 no. 25)
- Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek (S.B. 2024 no. 164)

Jurisprudentie

- HR 7 oktober 1959, BNB, 1959, 355
- HR 27 november 1981, NJ 1982, 503

- ECLI:NL:HR:2012:BY0957
- ECLI:NL:HR:2012:BW9769
- ECLI: NL:HR:2019:504
- ECLI: NL:HR:2023:96
- ECLI:NL:HR:2024:1027